

פ ר ש ת ב מ ד ב ר

(א) וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד וגו', ר' אבא פתח, ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו', האי קרא אתמר. ת"ח, בשעתא דברא קב"ה לאדם עבד ליה בדיוקנא דעלאי ותתאי, * והוה כליל מכלא, והוה נהוריה נהיר, מסייפי עלמא עד סייפי עלמא. והו דחלין קמיה כלא.

(ב) ואע"ג דהא אוקמוה, אית לאסתכלא ביה בהאי קרא, ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ב ברא אותו, כיון דאמר בצלמו, מאי בצלם אלהים ג ברא אותו. אלא ודאי תרין דרגין דכלילן דכר ונוקבא, חד לדכר, וחד לנוקבא.

(ג) ובגין כך ר' דו פרצופין הוו ודאי, וסיפא דקרא אוכת, דכתיב זכר ונקבה ברא אותם. וכליל הוה ד מתרין סטרינ ואע"ג דנוקבא אחידת בסטרוי. הא ה היא נמי כלילא מתרין סטרינ, למהוי שלים ו בכלא.

(ד) והוה מסתכל בחכמתא, לעילא ותתא. כיון ב דסרת, אתמעטו פרצופין,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) ח"ג קיז : (ב) (בראשית א) הקסה"ז קסא צ"א א והוא. ב ל"ג ברא אותו. ג ל"ג ברא אותו. ד מכל סטרוי. ה ל"ג היא. ו מכלא.

דרך אמת א שני פרצופין ומלת דו פירוש שנים. ב שחטא.

המנין והחשבון

הסולם

מאמר

מדרגות היו באדם שהיה כלול מזכר ונקבה לכן אחד לזכר, דהיינו ויברא וגו'. ואחד לנקבה, דהיינו בצלם וגו'.

(ג) ובגין כך דו פרצופין וכו' : ומשום זה ב' פרצופין היו ודאי, זכר ונקבה, וסוף המקרא מיכת, שכתוב, זכר ונקבה ברא אותם. וכלול היה מב' צדדים. ואע"פ שהנקבה היתה נאחזת בצדו, הרי היא בפני עצמה היתה כלולה ג"כ מב' צדדים, שהם חסד ודין, להיות שלם בכל.

(ד) והוה מסתכל בחכמתא וכו' : והיה מסתכל בחכמה למעלה ולמטה. כיון שחטא, נתמעטו הפרצופין, והחכמה נסתלקה ממנו, ולא

(א) וידבר ה' אל וגו' : וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד וגו'. ר' אבא פתח, ויברא אלקים את האדם בצלמו וגו'. מקרא זה למדנו. בוא וראה, בשעה שהקב"ה ברא את האדם עשה אותו בצורת העליונים והתחתונים, והיה כלול מכולם, והיה אורו מאיר מסוף העולם עד סוף העולם, והכל היו יראים מפניו.

(ב) ואע"ג דהא אוקמוה וכו' : ואע"פ שהעמידוהו, יש להסתכל בו במקרא הזה, ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו. כיון שאמר בצלמו, מהו עוד בצלם אלקים ברא אותו. ומשיב, אלא ודאי שתי (דפו"י דף קי"ז ע"א)

והכמתא אסתלקת מניה, ולא הוה מסתכל אלא במלי דגופיה. לבתר אוליד
בנין מעלאי ותתאי, ולא אתישבו דא ודא^י בעלמא, עד דאוליד בר, ומניה
אשתיל עלמא, דאקרי שת, והא אוקמוה.

(ה) ועכ"ד, עלמא תתאה לא אשתלים, ולא הוה שלים, ולא אשתכח
בקיומיה, עד דאתא אברהם, ואתקיים עלמא. אבל לא אשתלים, עד דאברהם
אשתכח ביה בעלמא ואחיד ביה בימינא, כמאן דאחיד בימיניה, למאן דנפיל.
אתא יצחק, ואחיד בידיה דעלמא בשמאלא, ואתקיים יתיר. כיון דאתא יעקב,
אחיד באמצעיתא בגופא, ואתכליל בתרין סטרין, אתקיים עלמא ולא הוה
מתמוטט.

(ו) ועם כל דא לא . אשתיל בשרשוי, עד דאוליד תריסר שבטין, ושבעין
נפשאן, ואשתיל עלמא. ועכ"ד לא אשתלים, עד דקבילו ישראל אורייתא
בטורא דסיני, ואתקם משכנא. כדין^ז אתקיימו עלמין^ח ואשתלימו, ואתבסמו
עלאין ותתאין.

(ז) כיון דאורייתא ומשכנא אתוקמו, בעא קודשא בריך הוא למפקד
(* חילוי דאורייתא, כמה חיילין אינון דאורייתא, כמה חיילין אינון דמשכנא.
ת"ח, כל מלה דבעי לאתישבא בדוכתיה, לא מתישבא עד דאדכר בפומא,
ואתמני עלה. אוף הכא, בעא קב"ה למפקד חיילין דאורייתא, וחיילין דמשכנא,
וכלהו הוו כחד ולא מתפרשי דא מן דא, כלא כגוונא דלעילא, דהא אורייתא
ומשכנא לא מתפרשי דא מן דא, ואזלין כחדא.

חלופי גרסאות

ז ל"ג בעלמא. ח אשתלים. ט ל"ג מן אחיד עד אתקיים. י אשתלים. כ ואשתלים. ל אתקיימא עלמא. נ ל"ג
ואשתלימו.

מאמר

הסולם

המנין והחשבון

נשתל העולם בשרשוי, עד שיעקב הוליד י"ב
שבטים וע' נפש, ונשתל העולם. ועכ"ז לא
נשלם עד שקבלו ישראל התורה והוקם המשכן.
אז נתקיימו העולמות ונשלמו, ונתבשמו
העליונים והתחתונים.

(ז) כיון דאורייתא ומשכנא וכו': כיון
שהוקמו התורה והמשכן, שהם ז"א ומלכות,
רצה הקב"ה לספור חיילות התורה, כמה
צבאות הם בתורה, ב"א, כמה צבאות הם
במשכן, שהוא מלכות, דהיינו שרצה לספור את
ישראל, שהם צבאות ז"א ומלכות. בוא וראה
כל דבר שצריך להתישב במקומו, דהיינו לקשר
הענף שלמטה בשרשו למעלה, אינו מתישב
עד שנוכר בפה ונתמנה עליו. אף כאן רצה
הקב"ה לספור החיילות של התורה והחיילות
של המשכן, כדי לקשר את ישראל בשורשם
למעלה, שהם ז"א ומלכות הנקראים תורה
ומשכן

ולא היה מסתכל אלא בדברי הגוף שלו. ואח"כ
הוליד בנים מעליונים ותחתונים, דהיינו הבל
מעליונים. וקין מתחתונים, ולא נתיישבו זה
וזה בעולם, שלא נשאר מהם זרע בעולם, עד
שהוליד בן, דהיינו שת, וממנו נשתל העולם.
והעמידוהו.

(ה) ועכ"ד עלמא תתאה וכו': ועכ"ז
עולם התחתון לא נשלם ולא היה שלם, ולא
נמצא בקיומו, עד שבא אברהם ונתקיים העולם
אבל לא נשלם. עד שאברהם נמצא בעולם
ואחז בו בעולם, בימין שהוא חסד, כמי שאחז
בימינו של מי שנפל. בא יצחק, ואחז בידו של
העולם בשמאל, דהיינו בגבורה, ונתקיים העולם
יותר. כיון שבא יעקב אחז באמצע, בגוף,
שהוא קו האמצעי ונכלל בב' הצדדים, בימין
ובשמאל. ונתקיים העולם ולא היה מתמוטט.

(ו) ועם כל דא לא וכו': ועכ"ז לא
(דפו"י דף קי"ז ע"א *) דף קי"ז ע"ב)

(ח) ובגין כך, חייליהון עאלין בחושבנא לאשתמודעא גבייהו, בר אינון אחרנין דלית לון חושבנא. ובגין כך כתיב, וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד. אי באהל מועד, אמאי במדבר סיני. אלא חד לאורייתא וחד למשכנא.

(ט) והאי והאי, באחד לחדש השני בשנה השנית, וכלא חד, והאי אקרי חדש זיו רמז לההוא ירחא ושתא דנהיר לסיהרא, דהא כדין עלמין כלהו אשתכחו בשלימו. לצאתם מארץ מצרים, לאשתמודעא דהא כד נפקו ישראל ממצרים, בחדש הראשון הוה.

(י) רבי יצחק פתח, ט זכרנו יברך את בית וגו'. יי זכרנו יברך, אלין גוברין. דהו עאלין בחושבנא במדברא, וקב"ה מברך לון, ואוסיף עלייהו בכל זמנא.

(יא) ת"ח, האי מאן דאמר שבחא דחבריה, דבנוי, או דממוניה, בעי לברכא ליה, ולאודאא עליה ברכאן. מנלן. ממשח. דכתיב (ה) והנכם היום ככבי השמים לרוב, לבתר מה כתיב, יי אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים וגו'. תרין ברכאן הוו, חד יי אלהי אבותיכם וגו'. הא חד. לבתר ויברך אתכם כאשר דבר לכם. לאודאא עלייהו, ברכאן על ברכאן.

חלופי גרסאות

נ בהאי ובהאי

מסורת הזוהר

(ג) (מ"א ו). (ד) (תהלים קטו) ויחי קנד צ"ב ז"ח מו
ט"א ש"ג ש"ז ט"ב ש"ו ה) (דברים א).

המנין והחשבון

הסולם

מאמר

המלכות, כי עיקר שלמות המלכות הוא מקו שמאל, שה"ס חדש שני, ושנה שנית. כי אז נמצאים כל העולמות בשלמות, כמו המלכות שהיא שורשם. לצאתם מארץ מצרים. הכתוב מודיענו בזה, אשר, כשיצאו ישראל ממצרים, בחדש הראשון היה. כלומר שיצאו מבחינת חדש הראשון שהוא חסד וקו ימין. ועתה נשלמו גם מבחינת חדש השני, שהוא גבורה וקו שמאל.

(יוד) ר' יצחק פתח וכו': רי"פ, ה' זכרנו יברך את בית וגו'. ה' זכרנו יברך, אלו הגברים שהיו עולים בחשבון במדבר, שהקב"ה מברך אותם ומוסיף עליהם בכל פעם.

(יא) ת"ח האי מאן וכו': בוא וראה, מי שאומר שבחו של חברו, מבניו או מכספו, צריך לברכו, ולהודות על הברכות. מאין לנו ממשח, שכתוב, והנכם היום ככבי השמים לרוב, לאח"כ מה כתוב, ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם. ב' ברכות היו, אחת, ה' אלקי

ומשכן. וכולם הם כאחד ואינם נפרדים זה מזה, הכל כעין של מעלה שהרי שורשיהם, תורה ומשכן, הם בזווג, ואינם נפרדים זה מזה, והולכים יחד.

(ח) ובגין כך חייליהון וכו': ומשום זה ישראל, שהם צבאותיהם של ז"א ומלכות, עולים בחשבון, שיהיו נודעים אצלם, חוץ מאלו האחרים שאין להם חשבון, דהיינו נשים ושאינם בני עשרים שנה. ומשום זה כתוב, וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד. אם באהל מועד למה צריך לומר במדבר סיני. כי ידוע שאהל מועד לא היה אלא במדבר סיני. ומשיב, אלא אחד הוא לתורה, שהיא ז"א, ואחד למשכן. שהוא המלכות.

(ט) והאי והאי באחד וכו': וזה וזה, תורה ומשכן, היו באחד לחדש השני בשנה השנית. שה"ס גבורה והארת החכמה שבשמאל. כי ניסן הוא קו ימין וחסד, ואייר הוא קו שמאל וגבורה. והכל אחד. כלומר שהיו ימין ושמאל ביחוד אחד. וחדש זה נקרא חדש זיו. רמז לחדש ההוא, והשנה, המאיר אל הלבנה, שהיא (דפ"י דף ק"ו ע"ב)

(ב) וַאִי אִיהוּ מְנִי שְׂבַחָא דְחִבְרִיָּה, וְלֹא אוֹדִי עֲלֶיהָ בְּרַכָּאָן. הוּא נִתְפַס בְּקִדְמִיתָא מְלַעִילָא. וַאִי אִיהוּ מְבָרַךְ לִיה, ׀ הוּא מְתַבְרַךְ מְלַעִילָא. וּבְרַכְתָּא בְּעִי לְבִרְכָּא ׁ לֵה בְּעִינָא טַבָּא, וְלֹא בְּעִינָא בִישָׂא. וּבְכֹלָא בְּעִי קְבִ"ה רַחֲמִימוֹתָא דְלִבָּא. וּמָה מֵאֵן דְּמְבָרַךְ לְחִבְרִיָּה, בְּעִי קְבִ"ה ס דִּיבְרַךְ לִיה בְּעִינָא טַבָּא, בְּלִבָּא טַבָּא. מֵאֵן דְּמְבָרַךְ לְקְבִ"ה, עֲאכִ"ו, דְּבְעִי עִינָא טַבָּא, וְלִבָּא טַבָּא, וְרַחֲמִימוֹתָא דְלִבָּא. בְּגִ"כ וְאֶהֱבֵת אֶת יִי אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל לְבַבְךָ וְגו'.

(ג) ת"ח, הָא אוֹקְמוּהָ לִית בְּרַכְתָּא דְלַעִילָא שְׂרִיָּא, עַל מְלָה דְאַתְמִנִי. וַאִי תִימָא, יִשְׂרָאֵל אִיךְ אֶתְמִנּוֹן. אֵלֹא כּוֹפְרָא נְטִילִי מְנִייהוּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ, וְחוֹשְׁבִנָא לֹא הוּי עַד דִּיתְכַנִּישׁ כָּל הָהוּא כּוֹפְרָא, וְסִלִּיק לְחוֹשְׁבִנָא, וּבְקִדְמִיתָא מְבָרַכֵּן לְהוּ יִשְׂרָאֵל, וּלְבִתֵּר מִנָּאֵן הָהוּא כּוֹפְרָא, וּלְבִתֵּר מִהֲדָרִין וּמְבָרַכִין לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. אֲשִׁתְּכּוּ דִישְׂרָאֵל מְתַבְרַכִין בְּקִדְמִיתָא וּבְסוֹפָא, וְלֹא סִלִּיק בְּהוּ מוֹתָנָא.

(ד) ׃ מוֹתָנָא אֲמַאי סִלִּיק בְּמִנִּינָא. אֵלֹא בְּגִין דְּבְרַכְתָּא לֹא שְׂרִיָּא בְּמִנִּינָא, כִּיּוֹן דְּאֶסְתַּלַּק בְּרַכְתָּא, סְטֵרָא אַחֲרָא שְׂאֲרִי עֲלוּי, וִיכִיל לְאַתְזַקָּא. בְּגִין דָּא בְּמִנִּינָא נְטִילִין כּוֹפְרָא וּפְדִינָא, לְסַלְקָא עֲלֶיהָ ף מְנִייהוּ.

מסורת הזהר

(ו) (שם ו) וארא לב צ"ש.

דרך אמת ג) ואם הוא מספר.

חלופי גרסאות

ס הא אתברך. ע ליה. ף די יברך. צ ל"ג מותנא.
ק מנינא ; מעליה מותנא.

הסולם

מאמר

המנין ותהשבון

(יד) מוֹתָנָא אֲמַאי סִלִּיק וְכו' : שׁוֹאֵל, לְמָה עוֹלָה הַמּוֹת ע"י הַמִּנִּין. וּמַשִּׁיב, אֵלֹא מִשִּׁים שְׂבִרְכָּה אֵינָה שׁוֹרָה בְּמִנִּין, כִּיּוֹן שֶׁמִּסְתַּלַּקַת הַבְּרַכָּה, שׁוֹרָה עֲלֵיו הַסְטֵרָא אַחֲרָא וִיכֹל לְהַנּוּק. מִשׁוּם זֶה בְּמִנִּין לּוֹקְחִים כּוֹפֵר וּפְדִיּוֹן לְהַעֲבִיר מְעַלְיו הַמּוֹת.

פִּירוּשׁ. הַמִּנִּין נִמְשָׁךְ מִבְּחִי שְׂמַאל בְּלִי יָמִין, שְׁה"ס חֲכֵמָה בְּלִי חֲסִדִּים שְׂמִשֵּׁם נִמְשָׁכִים הַמַּחֲלֻקֹת, הַחֲשָׁךְ וְהַמּוֹת (כִּנ"ל ב"א נ"ז ד"ה וְהָ, וְדָף מ"ז ד"ה נִפְק). וַאֲיִן לוֹ תִקְנָה אֵלֹא ע"י קוֹ הָאֲמִצְעִי, שְׁע"י הַמֶּסֶךְ שְׁלֹ, מִמַּעַט הַגִּיד דְּשְׂמַאל וּמִיַּחַדוֹ עִם הַיָּמִין, שְׂאֵז מִתְמַעֲטִים אֲוִירוֹת הַשְּׂמַאל לְמַמְטָה לְמַעֲלָה (כִּנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מַחֲלֻקֹת) שְׁה"ס ו"ק בְּלִי גִיד, דְּהֵינּוּ מַחֲצִית הַמִּדְרָגָה. וְז"ס מַחֲצִית הַשְּׂקָל. אֲבָל הָאֲרִתּוֹ בְּשִׁלְמוֹת, לְהִיתּוֹ כָּלֹל בְּחֲסִדִּים מִב' הַקּוּיִן. וְז"ש מוֹתָנָא אֲמַאי סִלִּיק בְּמִנִּינָא, וּמַשִּׁיב אֵלֹא בְּגִין דְּבְרַכְתָּא לֹא שְׂרִיָּא בְּמִנִּינָא, מִשׁוּם שְׂאִין שֵׁם בְּרַכָּה, שְׁהוּא חֲסִדִּים, לְהִיתּוֹ אֵז הַשְּׂמַאל בְּפִירוּד מִיָּמִין שְׁהוּא בְּרַכָּה וְחֲסִדִּים, כִּנ"ל. וְז"ש, (בְּאוֹת י"ג) אֵלֹא כּוֹפְרָא נְטִילִי מְנִייהוּ, וְכו' וְהַכּוֹפֵר, שְׁה"ס מַחֲצִית הַשְּׂקָל, דְּהֵינּוּ הַנִּמְשָׁךְ מִמַּחֲצִית מִדְרָגַת הַשְּׂמַאל, לְהִיתּוֹ

אֱלֹקִי אֲבוֹתֵיכֶם וְגו'. הֲרִי אַחַת, לְאַחֵר כָּךְ, וִיבְרַךְ אֶתְכֶם כְּאִשֶּׁר דִּבֵּר לְכֶם. לְהוֹדוֹת עֲלֶיהֶן, וּבְרִכּוֹת עַל בְּרִכּוֹת.

(יב) וַאִי אִיהוּ מְנִי וְכו' : וְאִם הוּא מוֹנֶה שְׂבַחוֹ שֶׁל חִבְרִי, וַאֲיִנּוּ מוֹדֶה עַל הַבְּרִכּוֹת, הוּא נִתְפַס תַּחֲלָה מְלַמְעֵלָה, דְּהֵינּוּ שְׁנִיזָק מִחֲמַתּוֹ. וְאִם הוּא מְבָרַךְ אוֹתוֹ, הוּא עֲצֻמוֹ מְתַבְרַךְ מְלַמְעֵלָה. וְצָרִיךְ לְבִרְכוֹ בְּעִין טוֹבָה וְלֹא בְּעִין רָעָה. וּבְכֹל דְּבַר רוֹצֵה הַקְּבִ"ה אֶהֱבֵת הַלֵּב בְּשַׁעֲה שְׂמִבְרַךְ. וּמָה, מִי שְׂמִבְרַךְ אֶת חִבְרִי, רוֹצֵה הַקְּבִ"ה שִׁיבְרָכוּ בְּעִין טוֹבָה וּבְלֵב טוֹב, מִי שְׂמִבְרַךְ אֶת הַקְּבִ"ה עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שְׂצָרִיךְ עִין טוֹבָה וּלֵב טוֹב וְאֶהֱבֵת הַלֵּב. מִשׁוּם זֶה, כְּתוּב וְאֶהֱבֵת אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכֹל לְבַבְךָ וְגו'.

(יג) ת"ח הָא אוֹקְמוּהָ וְכו' : בּוֹא וְרֵא, הֲרִי הָעֲמִידוּהוּ שְׂאִין הַבְּרַכָּה שְׁלַמְעֵלָה שׁוֹרָה עַל דְּבַר שְׂנִמְנָה. וְאִם תֹּאמַר, יִשְׂרָאֵל אִיךְ נִמְנֹ. אֵלֹא כּוֹפֵר לְקַחוּ מִמֶּנּוּ, וְכִבֵּר הָעֲמִידוּהוּ, וְהַחֲשׁוֹן לֹא הִיָּה עַד שֶׁנֶּאֱסָף כָּל אוֹתוֹ הַכּוֹפֵר, עֲלָה לְחֲשׁוֹן. וּבְתַחֲלִילָה הָיוּ מְבָרַכִּים אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאֲחִ"כ מִנּוּ אוֹתוֹ הַכּוֹפֵר, וְאֲחִ"כ חֲזָרוּ וּבְרָכוּ אֶת יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שִׁישְׂרָאֵל נִתְבְּרָכוּ בְּתַחֲלִילָה וּבְסוֹף, וְלֹא הִיָּה בֵּהֶם מוֹת.

(דפ"י דף ק"ו ע"ב)

(טו) יברך את בית ישראל, אלין נשין, דלא סלקין במניינא. יברך את בית אהרן, דאינון מברכין לעמא, בעינא טבא ובלבא טבא, וברחימותא דלבא. את בית אהרן, הכי נמי ר נשין, דאתברכן ש בברכתא.

(טז) יברך יראי יי אלין אינון ליואי, וכלהו מתברכין, בגין דדחלין ליה לקב"ה. הקטנים עם הגדולים, אע"ג דלא עאלין במניינא.

(יז) ת"ח לא אשתכח מניינא בהו בישראל דאתברכן ביה, כהאי מניינא. דהאי מניינא לאתברכא הוה, ולאשלמא שלימותא דעלמין הוה, ובאתר דברכאן נפקין אתמנון, דכתיב באחד לחדש השני, דאיהו זיוא דברכאן דעלמא, דמניה נפיק זיוא לעלמא. ועל דא אקרי חדש זי"ו, דזיוא דכלא נפיק מניה, ועל דא כתיב, ז' יברכך יי מציון, וכלא חד מלה וכתיב ט כי שם צוה יי * את הברכה וגו'. (יח) רבי יהודה הוה שכיח קמיה דר"ש, א"ל ישראל מאן אתר אתברכן. א"ל, ווי לעלמא, דלא משגיחין ולא מסתכלין בני נשא, ביקרא דמלכא עלאה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (תהלים קלד) ויחי רנו צ"א. ח (שם קלג) לך צב צ"ב. ר מוסיף נשין דלהון. ש מוסיף בברכתא דלהון.

המנין והחשבון

הסולם

מאמר

(יז) ת"ח לא אשתכח וכו': בוא וראה לא נמצא מנין בישראל שיתברכו ממנו. כמנין הזה, שנמנו במחצית השקל, כי מנין הזה להתברך היה, ולהשלים שלמות העולמות היה. שה"ס השלמות הגדולה של יחוד החכמה בחסדים (כנ"ל באות י"ד) ובמקום שהברכות יוצאות ממנו, שכתוב באחד לחדש השני, שהוא זיו דהיינו הארת חכמה שבשחאל, של ברכות העולם, שהם חסדים, שממנו יוצא הזיו לעולם. ועל כן נקרא החדש השני, שהוא קו שמאל (כנ"ל באות ט') בשם, זיו, כי זיו הכל יוצא ממנו, שהוא הארת החכמה כלול בחסדים. שלחיותו מאיר רק ממטה למעלה אינו נקרא אור אלא זיו. וע"כ כתוב, יברכך ה' מציון, שה"ס המלכות שבה מקום גילוי הארת החכמה (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) והכל דבר אחד הוא. כי חמלכות נבנית מהחדש השני שה"ס קו שמאל. וכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. אשר הברכה ה"ס חסדים, וחיים ה"ס חכמה. בסו"ה החכמה תחיה את בעליה.

(יח) רבי יהודה הוה וכו': ר"י היה מצוי לפני ר' שמעון. אמר לו, ישראל מאיהו מקום הם מתברכים. אמר לו, אוי לעולם שאינם משגיחים, ובני אדם אינם מסתכלים בכבוד מלך העליון. בוא וראה, בשעה שישראל נמצאים זכאים לפני הקב"ה, היו העולמות נמצאים

להיותו כבר מיוחד עם הימין וקו האמצעי, כנ"ל. ופליק לחושבנא, כי בדרך זה אין מות בחשבון, אלא אדרבא שכל השלמות בו. וז"ש, ובקדמיותא מברכין לחו לישראל, דהיינו שתחילה ממשיכים החסדים קו ימין, ולבתר מנאן ההוא כופרא, דהיינו שממשיכים מחצית השקל מקו השמאל, שה"ס ו"ק דחכמה, ולבתר מהדרין ומברכין לון לישראל. דהיינו שממשיכים חסדים מקו האמצעי, ונמצאים חסדים מקו ימין מצד זה וחסדים מקו אמצעי מצד זה, ולא פליק בהו מותנא. ואז אין שום דינים עוד בקו שמאל. וזה דומה למ"ש לעיל (אמור אות קצ"ז) כדן אחידן תרווייהו ביה ביצחק דא מהאי סטרא ודא מהאי סטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא לבר. ע"ש.

(טו) יברך את בית ישראל: אלה הן הנקבות הנקראות בית, שלא עלו בחשבון. כי הנקבות לא נמנו במדבר. יברך את בית אהרן, משום שהם הסהנים, ומברכים את העם בעין טובה, ובלב טוב, ובאהבת הלב. את בית אהרן, למה אמור בית. הוא מרמז ג"כ לנשים, שמתברכין בברכתו של אהרן.

(טז) יברך יראי ה' וכו': אלו הם הלויים, שכולם מתברכים משום שיראים מה'. הקטנים עם הגדולים, אע"פ שהקטנים לא נכנסו בחשבון, כי לא נמנו אלא מעשרים ולמעלה, יתברכו יחד עם הגדולים.

(דפו"י דף קי"ז ע"ב *) דף קי"ח ע"א

תא חזי, בשעתא דאשתכחו ישראל זכאין ת קמי קב"ה, והוּ א עלמין שכיחין בחד אילנא עלאה קדישא, דמזונא דכלא ביה, הוה מתברך מאתר דכל ברכאן כנישין ביה. וביה ב אתנטע ג ואשתילו שרשי.

(ט) וישראל לתתא, הוּ מתברכן ד מאתר דכל אינון ברכאן נפקין ה ביה, ולא מתעכבי למיפק, הה"ד יברכך יי מציון, וכתוב ט כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם. ודא איהו נהירו דעלמא. דכתיב י מציון מכלל יופי אלהים הופיע. הופיע : נהיר. כד"א י הופיע מהר פארן. ו וכד ינהר, ינהר לכלהו עלמין.

(כ) וכד האי ז נהירו אתער, כלא הוא ה בחברותא, כלא הוא ברחימותא, כלא הוא בשלימו, כדין הוא שלמא דכלא, שלמא דעילא ותתא, הה"ד י יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך.

(כא) ט איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל וגו'. רבי אלעזר פתח, י שמחו את ירושלם וגילו בה כל אהביה וגו'. כמה חביבא אורייתא קמי קב"ה, דהא בכל אתר דמלי דאורייתא אשתמעו, קב"ה וכל חיילין דיליה כלהו צייתין למלוהיה. וקב"ה אתי לדיירא עמיה, הה"ד ט בכל מקום אשר אזכיר את שמי וגו'. ולא עוד, אלא דשנאוי נפלין קמיה, והא אוקמוה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט (תהלים קלג) לעיל אות יו צ"ח. י (שם ג) וישב מה אות קמו ח"ג סה : ז"ח עו ט"א שליו ט"ב ש"ג. כ (דברים לג) ויצא ג צ"ה. ל (תהלים קכב) בהשמטות ח"ב רעד : ח"ג קעב. ז"ח לו ט"ב שמי. ח ח"ג קיח : ג (ישעיה טו) וירא קיח צ"ח. ט (שמות כ) לך קמ צ"א ח"ג רלט. רעא. רל"ז תי"ח לר. תכ"א נט. תכ"ד ע. תס"ט קיא. ז"ח עו ט"ד שכ"ו תק"ח קטו ט"א ש"ח קיז ט"ב שכ"ד.

מאמר

הסולם

המנין והחשבון

(כ) וכד האי נהירו וכו' : וכשהאור הזה, דחיינו הברכה וחיים הנ"ל, מתעורר, הכל הוא בחבור, דחיינו בסוד החזון, הכל הוא באהבה, הכל הוא בשלמות, אז הוא שלום הכל, שלום שלמעלה ושלמטה. ז"ש, יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך.

מאמר שמחו את ירושלם

(כא) איש על דגלו באותות וגו' : רבי אלעזר פתח. שמחו את ירושלם וגילו בה כל אהביה וגו'. כמה חביבה התורה לפני הקב"ה כי בכל מקום שדברי תורה נשמעים, הקב"ה וכל צבאותיו כולם מקשיבים לדבריו. והקב"ה בא לדור עמו. ז"ש בכל מקום אשר אזכיר את שמי וגו'. ולא עוד, אלא ששונאיו נופלים לפניו. וכבר העמידוהו.

ת"ח

נמצאים באילן אחד עליון קדוש, שהוא ז"א, שבו מזון הכל, והוא היה מתברך ממקום שכל הברכות מקובצים שם, שהוא הבנינה, ובו הוא נטוע והושתלו שרשיו. כי מוחין דז"א הושתלו בבנינה, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת).

(ט) וישראל לתתא הוּ וכו' : וישראל למטה-הוּ מתברכים ממקום שכל אלו הברכות יוצאות בו ואינן מתעכבות לצאת, שהיא מלכות, ז"ש, יברכך ה' מציון. וכתוב כטל חרמון שיורד על הררי ציון, שהיא מלכות, וכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם (ע"י לעיל בדבור הסמוך). וזה הוא האור של העולם. שכתוב מציון מכלל יופי אלקים הופיע. הופיע. פירושו מאיר. כש"א, הופיע מהר פארן. וכשמאיר הוא מאיר לכל העולמות.

(דפו"י דף קי"ח ע"א)

(כב) ת"ח פקודי אורייתא עלאין אינון לעילא. אתי בר נש ועביד פקודא חדא, ההוא פקודא קיימא קמי קב"ה, ומתעטרא קמיה, ואמר פלנייא עבד לי, ומן פלנייא אנא, בגין דאיהו אתער ליה לעילא. כגוונא דאיהו אתער ליה לתתא, ה"נ אתער לעילא, ועביד שלמא לעילא ותתא, כמה דאת אמר, (ו) או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. יעשה שלום לי, לעילא. שלום יעשה לי, לתתא. זכאה חולקיה דההוא בר נש, דעביד פקודי אורייתא.

(כג) שמחו את ירושלם וגו', בגין דחדוה לא אשתכח, אלא בזמנא דישראל ׀ קיימי בארעא קדישא. דתמן אתחברת אתתא בבעלה, וכדין הוא חדוותא דכלא, חדוותא דעילא ותתא. בזמנא דישראל לא אשתכחו בארעא קדישא, אסיר ליה לב"נ למחדי, ולאחזאה חידו. דכתיב, שמחו את ירושלם וגילו בה וגו', וגילו בה דייקא.

(כד) רבי אבא חמא חד ב"נ, דהוה חדי ׀ בבי טרונייא דבבל, בטש ביה, אמר שמחו את ירושלם כתיב, ׀ בזמנא דירושלם בחדוה, בעי בר נש למחדי. ר' אלעזר לטעמיה, דאמר שמחו את ירושלם, היינו דכתיב (ז) עבדו את יי' בשמחה.

(כה) כתוב אחד אומר, עבדו את יי' בשמחה, וכתוב אחד אומר, (ז) עבדו את יי' ביראה וגילו ברעדה. מה בין האי להאי. אלא, כאן בזמנא דישראל שראן בארעא קדישא. כאן בזמנא דישראל שראן בארעא אחרא. ׀ עבדו את יי' ביראה, דא כ"י, בזמנא דאיהי בגלותא ביני עממא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (ישעיה כז) ויקרא עו צ"ה. (פ) (תהלים ק) ויצא קלה ט משתכחי. י בבית. כ מוסיף אמר ר' אבא בזמנא. צ"ה. (ז) (שם ב) ויחי קכט צ"א ׀ מוסיף ד"א עבדו. ׀ מוסיף ד"א עבדו.

מאמר

הסולם

שמחו את ירושלים

הכל, שמחה של מעלה ושל מטה. ובזמן שישראל אינם נמצאים בארץ הקדושה, אסור לאדם לשמוח ולהראות שמחה. שכתוב, שמחו את ירושלים וגילו בה וגו'. וגילו בה, הוא בדיוק, דהיינו בזמן שישראל נמצאים בה. (כד) רבי אבא חמא וכו': ר"א ראה אדם אחד, שהיה שמח בבי טרוניא שבבבל, בעט בו. אמר, שמחו את ירושלים כתוב. בזמן שירושלים בשמחה צריך האדם לשמוח. ולא בזמן הגלות. ר' אלעזר חולץ לטעמו, שאמר, שמחו את ירושלים היינו שכתוב, עבדו את ה' בשמחה. דהיינו שירושלים היא השכינה, וצריכים לעבוד ולשמח אותה.

(כה) כתוב אחד אומר וכו': כתוב אחד אומר, עבדו את ה' בשמחה. וכתוב אחד אומר עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה. מה בין זה לזה. ומשיב. כאן בזמן שישראל שורים בארץ

(כב) ת"ח פקודי אורייתא וכו': בוא וראה, מצוות התורה עליונות הן למעלה. בא אדם ועשה מצוה אחת, המצוה ההיא עומדת לפני הקב"ה ומתעטרת לפניו, ואומרת פלוני עשה אותי, ומן פלוני אני, משום שהוא עורר אותה למעלה. כי כמו שהוא עורר את המצוה למטה כן היא מתעוררת למעלה, ועושה שלום למעלה ולמטה. דהיינו שגורם זוג לז"א ומלכות, המכונים מעלה ומטה. כמשי"א, או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. יעשה שלום לי, הוא למעלה. בז"א, שלום יעשה לי, הוא למטה, במלכות. אשרי חלקו של אותו האדם העושה מצות התורה.

(כג) שמחו את ירושלים וגו': הוא, משום ששמחה אינה נמצאת אלא בזמן שישראל נמצאים בארץ הקדושה. ששם מתחברת אשה בבעלה. דהיינו ז"א ומלכות. ואז הוא שמחת (דפו"י דף ק"ח ע"א)

(כו) אמר ר' יהודה, והא כתיב (ק) כי בשמחה תצאו, ודא היא כ"י, כיון דאמר תצאו, מן גלותא הוא, ואקרי שמחה. א"ל, ודאי הכי הוא, דכל זמנא דאיהי בגלותא ושכיבת לעפרא, לא אקרי שמחה, עד דקב"ה ייתי לגבה, ויוקים לה מעפרא, ויימא (ר) התנערי מעפר וגו'. (ש) קומי אורי וגו'. ויתחברון (ט) כחדא, כדין חדוותא אקרי. חדוותא דכלא, וכדין בשמחה תצאו ודאי. כדין כמה חיילין יפקון לקבלא דמטרוניתא, לחדוותא דהלולא דמלכא, כד"א (ת) ההרים והגבעות יפצחו וגו', וכתב (א) כי הלך לפניכם יי' ומאספכם וגו'.

(כו) * (ב) איש על דגלו באותות. (ד) אליו ארבע משריין דכנסת ישראל, דאינון תריסר שבטין, (ה) תריסר תחומין, סחור סחור לה. כלא כגוונא דלעילא, כתיב (א) ששם עלו שבטים שבטי יה וגו'. ששם עלו שבטים, אליו י"ב שבטין, י"ב תחומין דלתתא.

(כח) שבטי יה, הא אוקמוה בגין די"ה עדות לישראל ודאי. ובגין דא, הראובני, השמעוני, י"ה בכל חד וחד. אבל ודאי הכי הוא, דהא אילנא עלאה קדישא, (ו) בהו (ז) אחתם בחותמוי. ואוקמוה דכתיב, (ח) ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין וגו'. דיוקנא דאדם אתכליל בכלהו, ואפין הוו לד' סטרין דעלמא, ומתפרשן בדיוקניהון, וכלהון כלילן ביה באדם.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ק) (ישעיה נה) ויקרא מ צ"ט. (ר) (שם נב) שמות לב צ"צ. (ש) (שם ס) ויקרא כח צ"פ. (ת) (ישעיה נה) לעיל צ"ק. (א) (שם נב) משפטים ד צ"י תק"ח צו ט"ב שכ"ד קיו ט"א שכ"ה. (ב) לעיל אות כא צ"מ (ג) (תהלים קכב) ויצא צו צ"ה. (ד) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א

דרך אמת (ז) חסר תחלת המאמר.

מאמר

הסולם

הדגלים

בארץ הקדושה, שאז עובדים לפני ה' בשמחה. וכאן בזמן שישראל שורים בארץ אחרת. אז צריכים לעבוד ביראה ולשמוח ברעדה. עבדו את ה' ביראה. זו כנסת ישראל, דהיינו המלכות, בזמן שהיא בגלות בין העמים.

מאמר הדגלים
(כו) איש על דגלו באותות: אלו הם ארבע מחנות של כנסת ישראל, שה"ס חו"ג תו"מ, והם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, שהם י"ב שבטים וי"ב גבולים סביב סביב לה. כי בכל אחד מחו"ג תו"מ יש ג' קוין, והם י"ב. הכל הוא כעין שלמעלה כמו י"ב גבולים דז"א. כתוב, ששם עלו שבטים שבטי יה וגו'. ששם עלו שבטים, אלו הם י"ב שבטים, שהם י"ב גבולים שלמטה במלכות. שעלו ליי"ב גבולים דז"א. (כמ"ש לעיל פקודי אות קע"ד).

(כח) שבטי יה: העמידוהו, בשביל שי"ה שה"ס חו"ב, עדות לישראל ודאי (כנ"ל פקודי אות כ"א). ומשום זה כתוב הראובני השמעוני הקדוש

(כו) א"ר יהודה והא וכו': אר"י, והרי כתוב, כי בשמחה תצאו, שזו היא כנסת ישראל, וכיון שאמר תצאו, הרי מן גלות היא, ונקראת שמחה. הרי שגם בגלות היא נקראת שמחה. אמר לו, ודאי כך הוא. שבכל זמן שהיא בגלות ושוכבת לעפר, אינה נקראת שמחה, עד שהקב"ה יבא אליה ויקים אותה מן העפר, ויאמר, התנערי מעפר וגו'. קומי אורי וגו' ויתחברו יחד, אז היא נקראת שמחה. שהיא שמחת הכל, ואז בשמחה תצאו ודאי. אז כמה צבאות יצאו לקבל את המטרוניתא לשמחה (דמו"י דף קי"ה ע"א * דף קי"ח ע"ב)

(כט) מיכאל מימינא, גבריאל משמאלא, אוריאל לקדמייהו, רפאל לאחורייהו, שכינתא עליהו. תרין מכאן, ותרין מכאן, והיא באמצעיתא. כגוונא דא בארעא דלתתא, תרי מכאן, ותרי מכאן, ז' וי"ה בינייהו.
(ל) כיון דנטלין תרין דגלים, מה כתיב. ונסע אהל מועד מחנה הלויים וגו'. ולבתר, אינון תרין אחרנין ד' משריין אינון לד' סטרי עלמא, ואשתכחו תריסר. אוף הכי לתתא כגוונא דלעילא.

(לא) ונסע בראשונה דגל מחנה יהודה, לקביל משריין ^ק דאוריאל. ומחנה דראובן לקביל משריין ^ר דמיכאל. דא לדרום, ודא למזרח. מזבח ה"נ דרומית מזרחית. ומחנה דן לצפון. מחנה אפרים ימה. מחנה דן לקביל משריין דגבריאל. מחנה אפרים למערב, לקביל משריין דרפאל מזבח ה"נ צפונית מערבית. כלא אחיד דא בדא, עד דסלקא כלא ואתאחד בשמא קדישא, דאיהו שירותא דכלא. עלאה דכלא קדישא דכלא. כלא אתכליל ביה.

חלופי גרסאות

צ והיא. ק דמיכאל. ר דאוריאל.

הדגלים

הסולם

מאמר

שיש י"ה בכל אחד ואחד. ה' מתחלה וי' בסוף. אבל ודאי כך הוא. כי אילן העליון הקדוש, שהוא שם הוי"ה, חתם אותם בחותם שלו, והעמידוהו שכתוב, ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין וגו'. אשר דמות אדם, שהיא מלכות, כלולה בכולם וד' פנים היו לד' רוחות העולם, ונבדלים בצורתם, דהיינו אריה שור נשר, וכולן היו כלולות באדם. שה"ס מלכות. כי אריה שור נשר הם חגית, ופני אדם הם מלכות, המקבלת מכולם וכולם כלולים בה.

(כט) מיכאל מימינא גבריאל וכו': מיכאל לימין שהוא דרום, גבריאל משמאל, לצפון, אוריאל לפנייהם, שהוא מזרח, רפאל לאחוריהם, שהוא מערב, השכינה עליהם. שנים מכאן, מדרום וצפון, ושנים מכאן, ממזרח וממערב, והיא המלכות, באמצע. כעין זה בארץ שלמטה, בדגלים, שנים מכאן שהם דגל מחנה יהודה ודגל מחנה ראובן. ושנים מכאן, שהם דגל מחנה אפרים ודגל מחנה דן. וי"ה באמצע, שה"ס ב' לוחות העדות שבארון, שהלך באמצעם. והשינוי שיש כאן בדגלים, שמזרח הולך תחילה, שהוא ת"ת, יתבאר להלאה (באות ל"ה).

(ל) כיון דנטלין תרין וכו': כיון שנסעו ב' דגלים, של יהודה ושל ראובן, מה כתוב, ונסע אהל מועד מחנה הלויים וגו'. ולאחר כך אלו שני דגלים אחרים, של אפרים ושל דן, (דפויי דף ק"ח ע"ב)

פירוש, ארבע הדגלים שבארבע רוחות הם כנגד ארבעה מחנות שכינה, אוריאל מיכאל, רפאל, גבריאל, שדגל מחנה יהודה הוא במזרח שהוא ת"ת, וקו האמצעי. ואחריי ראובן בדרום שהוא חסד וקו ימין. ואחריי אפרים במערב, שהוא מלכות. ואחריי דן בצפון, שהוא גבורה וקו שמאל. וכל דגל כולל

(לב) י' מזרח הוא שירותא דנהורא, אזיל ושאט ט ואפיק לדרום. ודרום נפיק ותלייא בשירותא דמזרח. ה' דרום. ת מניה נפיק דרום א בעלמא. ב ועייל י' בשירותא דמזרח, ואפיק ליה.

(לג) ומן ה' תלייא דרום וצפון, וההוא ג דבינייהו, י' מזרח ד י"ה דרום וצפון ה תלייא ביה. ו' באמצעיתא. ודא הוא בן דכר. בג"כ איהו בין צפון לדרום. וע"ד תנינן, מאן דיהיב מטתו בין צפון לדרום, הויין ליה בנים זכרים. דהאי בן דכר איהו בין צפון לדרום. ה' עלאה ו בה תליא צפון ודרום, ובן דכר בינייהו, ברזא ז דיו"ה. ח ה' בתראה מערב.

(לד) וע"ד דרום אחיד ה ט מזרח, דאיהו שירותא דשמשא ותלייא ביה. וע"ד תנינן, מסטרא דאבא אחיד ותלייא חסד עלאה. מסטרא דאימא תלייא גבורה. כגוונא דא אחיד כלא דא בדא.

(לה) זוויין דמדבחה ה"נ אסתחרן, ו בא לו לקרן דרומית מזרחית. דדרום תוקפיה במזרח, דאיהו שירותא דשמשא, ותוקפא דשמשא לא שרייא אלא בשירותא. מזרחית צפונית. כיון דדרום נטיל תוקפיה דמזרח, הוא אנהיר לצפון וצפון אתכליל בדרום, דהא שמאלא אתכליל בימינא.

חלופי גרסאות

ש ונפיק. ת מניה ונפיק. א ל"ג בעלמא; לעלמא. ב ל"ג ועייל. ג ל"ג דבינייהו. ד ו'; ה. ה תלייא; תליין. ו בה תליין; תלייא בין. ז דיו. ח ל"ג ה. ט במזרח. י ל"ג ובא לו.

דרך אמת ה עיין כל זה בפרדס בשער מהות וההנהגה פכ"א.

הרגלים

הסולם

מאמר

למדנו, מי שנותן מטתו בין צפון לדרום יהיו לו בנים זכרים. כי בן זכר הזה שהוא ת"ת, הוא בין צפון לדרום, כי ה' עלאה, בינה, בה תלויים צפון ודרום, שהם ב' הקוין שבה, ובן הזכר שהוא ת"ת הוא ביניהם, המיוחדם, בסוד יו"ה. אשר י' היא קו ימין, בדרום. ו' היא קו האמצעי, שימינו לדרום, ושמאלו לצפון. ה' היא קו שמאל, בצפון. ה' אחרונה דהויה, היא מערב. דהיינו מלכות.

(לד) וע"ד דרום אחיד וכו': וע"כ דרום נאחו במזרח, שהיא התחלת השמש, ותלוי בו. וע"כ למדנו, מצד אבא, שהוא י', נאחו ותלוי חסד עליון. מצד אמא שהיא ה', תלויה גבורה. כעין זה נאחו הכל זה בזה.

(לה) זוויין דמדבחה ה"נ וכו': הקרנות של המזבח מסובבים גם כן כך, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, כי הדרום חיוקו היא במזרח, בקו האמצעי שהוא תחלת השמש, וכחו של השמש אינו שורה אלא בתחילתו. ואח"כ הוא בא לקרן מזרחית צפונית, כי אחר שהדרום, שהוא

כולל ג' שבטים, הרי הם י"ב. כנגד י"ב גבולים שבמלכות, הנחתמים מ"ב גבולים שבהויה. וז"ש עד דסלקא כלא ואתאחד בשמא קדישא, דהיינו הו"ה.

(לב) י' מזרח הוא וכו': ה' דהויה דז"א, היא מזרח, והיא התחלת האור. הולך ומשוטט ומוציא הדרום, שהוא חסד. ודרום יוצא ותלוי בתחילת המזרח, שהוא י' דהויה, שהוא חכמה. ה' דהויה דז"א היא דרום. כלומר, שממנה יוצא הדרום בעולם. כי ה' היא בינה ומבינה נמשך החסד, שהוא דרום. אלא ה', שהיא חכמה, נכנסת בתחילת המזרח, ומוציאה את החסד, והוא משתלשל ויוצא דרך הבינה לז"א.

(לג) ומן ה' תלייא וכו': ומן ה' תלויה דרום וצפון ואותו שביניהם, שהוא קו האמצעי המיוחדם. י' מזרח. י"ה, דרום וצפון תלויים בהם, דרום מן י', וצפון מן ה', ו' באמצע, המיוחדם. וזה הוא בן זכר, דהיינו ת"ת שהוא בן י"ה, משום זה הוא בין צפון לדרום. וע"כ (דפו"י דף קי"ח ע"ב)

ל) צפונית מערבית, דהא מערב דאיהי כ' בה' בתראה, נטלא מצפון. וע"ד צפון אזיל למערב. מערבית דרומית, היא אזלא ל' לאתחברא בדרום, כמה דדרום

חלופי גרסאות

כ' ה' ל' לאתחברא : לאתאחדא.

הסולם

הדגלים

מאמר

ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל. שה"ס הארת החסדים המכונים רבבות. אלא מתוך שנקלטה בהם הארת החכמה מזמן הנסיעה, הם מכונים רבבות אלפי, כי אלפים רומזים על הארת חכמה, בסו"ה ואאלפך חכמה. ולפי שהנסיעות האלו היו במדבר שהוא מקום החצונים, היו צריכים לשמירה יתרה, שלא יינקו מהם החצונים. ונודע שכל זמן שלא נגלה קו האמצעי יש יניקה לדינים וחצונים הן בקו ימין והן בקו שמאל, כי אז יש מחלוקת ביניהם, והימין הוא בבחינת ו"ק בחסרון ג"ר, והשמאל הוא בחכמה בלי חסדים שהוא חשך וכל החצונים והדינים נמשכים ממנו. וע"כ לא נגלו מקודם הימין והשמאל, שהם דרום צפון, אלא האמצעי נגלה תחילה, בבחינת מה שהוא מיחד הדרום והצפון זה בזה ומשלים את שניהם, שקו הימין שהוא חסדים קונה ג"ר מהתכללות השמאל, וקו השמאל שהוא חכמה קונה חסדים מהתכללות הימין, ואז יכול להאיר, ומבריה כל החצונים. אמנם הכרעה זו של קו האמצעי נעשתה בין ב' קוין ימין שמאל של הבינה, שת"ת עלה אל הבינה, ויחד אותם בסוד הדעת, ואז יצאו ג' קוין, ימין שמאל ואמצע בבינה, שהם נקראים שם חכמה בינה דעת. וכיון דתלת מחד נפקי, שיצאו ג' קוין חב"ד בבינה מן אחד שהוא ת"ת, ע"כ חד בתלת קיימא, זכה הת"ת ג"כ בג' קוין אלו (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ש) ומטעם הזה הלך תחילה דגל מחנה יהודה, במזרח, שה"ס קו האמצעי, שהתחלתו היא בדעת הנעלם. ביחוד ימין ושמאל דא"א. ואח"כ ביחוד ימין ושמאל דישו"ת שה"ס דעת המגולה המיוחד ימין ושמאל, שלא תהיה בהם אחיזה לדינים וחצונים. ואחריו יצא החסד, שהוא עיקר פעולת קו האמצעי, להכריע את הימין ולהמשיך החסדים, להלביש החכמה שבשמאל, שהיתה חשך מחסרון חסדים. וכיון שגילה החסדים שה"ס נסיעת דגל מחנה ראובן יצאה אחריהם המלכות להכליל בימין, כי המלכות נבנית תחילה מחכמה בלי חסדים והיתה חשך, ע"כ אחר שנגלו החסדים עם נסיעת מחנה ראובן בדרום, יצאה אחריו המלכות

שהוא חסד, קבל חזקתו של המזרח, דהיינו אחר שקו אמצעי יחד דרום וצפון, האיר המזרח לצפון, והצפון נכלל בדרום כי השמאל נכלל בימין, על ידי קו האמצעי. ל) צפונית מערבית וכו' : ואח"כ בא לו לקרן צפונית מערבית, כי המערב שהוא בה' אחרונה, דהיינו מלכות, נוטל מצפון. וע"כ הצפון הולך למערב, כי המלכות ובנית מקו שמאל, ואח"כ בא לו לקרן מערבית דרומית, שהמלכות הולכת להתחבר בדרום, דהיינו להלביש החכמה בחסדים, כמו שהדרום תלוי במזרח, בקו האמצעי, וע"כ החיזוק שלו, שהוא מזרח, הולך תחלה, אף המערב כך הוא הולך להתאחד בדרום, והדרום שהוא החיזוק שלו, הולך תחלה. ז"ש וימינו תחבקני, ימין זה הוא דרום. משום זה היא יונקת מב' הצדדים מצפון ומדרום. משמאל ומימין. ז"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שמאלו זהו צפון וימינו זהו דרום.

ביאור המאמר. כי הוקשה לו להזהר למה נשתנה כאן בדגלים, סדר המדרגות מבכל המקומות, אשר יהודה שבמזרח שהוא ת"ת הלך בראש כולם, ואחריו ראובן שבדרום שהוא חסד, ואחריו אפרים שבמערב שהוא מלכות, ואחריו דן שבצפון שהוא גבורה. ולמה לא הלכו לפי סדר המדרגה, תחילה ראובן שהוא חסד, ואחריו דן שבצפון, שהוא גבורה, ואחריו יהודה שבמזרח שהוא ת"ת, ואחריו אפרים שבמערב, שהוא מלכות. וכדי לתרץ את זה, מביא כל המאמר שלפנינו.

והענין הוא. כי סוד הנסיעות שבמדבר היו לגלות הארת החכמה, כי אין הארת החכמה מתגלה אלא בזמן הנסיעה בלבד, שה"ס גילוי הקוין בזה אחר זה, וכשגמרו נסיעתם, אז הם נחים, והארת החכמה אינה מתגלה יותר. (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה וג'). שזו"ה, ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויבך וגו'. כי גילוי הארת חכמה ה"ס קימה, ועם גילוייה נפוצים כל הקליפות, כי הארת החכמה מבריחה אותם. אבל כשנגמרה הנסיעה, נאמר,

(דפו"י דף ק"ה ע"ב)

תלייא במזרח, ותוקפיה אזיל בשרותא. ה"ג מערב, אזלא ^מ לאתאחדא בדרום, הה"ד ^ה וימינו תחבקני. נ ימינא דא הוא דרום. בג"כ ינקא מתרין סטרין,

מסורת הזהר

(ח) (שיר ב) ב"א רלה צ"א

חלופי גרסאות

מ לאתחבקא. נ וימינו.

מאמר

הסולם

הדגלים

שבחכמה זו נקראים או"א עלאין. וה"ס י' דהויה. וכל הארת החכמה המתפשטת בעולמות היא רק מבינה דע"ס דאור ישר השבה להיות חכמה, שדכר ונוקבא שלה נקראים ישסו"ת. וה"ס ח' דהויה (ע"י לעיל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית). ובדרך כלל נבחנים י"ה דהויה לימין ושמאל, וה"י שה"ס קו אמצעי מכריע ומיחד אותם, אמנם בדרך פרט, כשעולה הת"ת להכריע בין י"ה, עולה תחילה ליחד ימין ושמאל שבי' דהויה, שה"ס או"א עלאין. ומיחודם זה אין החכמה נמשכת כג"ל, אלא חסד לבד. ולפיכך מכונה דעת זו המיוחדת או"א עלאין בשם דעת הנעלם. ואח"כ בא ומיחד ימין ושמאל שבה' דהויה, שה"ס ישסו"ת, שה"ס בינה השבה לחכמה, וע"י הדעת המיוחדת אותם נמשכים חסדים וחכמה ביחד, כי בהם מתגלה החכמה, ולפיכך נקראת דעת זו דעת המגולה.

וזה אמרו (באות ל"ב) י' מזרח, שהי' דהויה שה"ס או"א עלאין, מאירים על ידי המזרח, שה"ס דעת הנעלם המיוחדת, הוא שירותא דנהורא, כי תחילת האור היוצא על ידי יחוד הדעת הוא בי' דהויה כג"ל. אזיל ושאר ואפיק לדרום, שמוזגם זה יוצא הדרום שה"ס החסד, משא"כ הצפון, שה"ס חכמה, נעלם כאן. כג"ל. וז"ש ודרום נפיק ותלייא בשירותא דמזרח, שירותא דמזרח הוא דעת הנעלם. המתחיל מאו"א עלאין, וע"י זווג יוצא החסד לבד. אמנם החסד אינו יוצא ישר מאו"א עלאין לז"א, אלא ח' דרום, כלומר, מניח נפיק דרום בעלמא, כי החסד יוצא מבינה לז"א, אלא ועייל י' בשירותא דמזרח, שאו"א שה"ס י' נכנסים ומזדווגים על ידי דעת הנעלם, הנקרא שירותא דמזרח, ואפיק ליה, ומוציא החסד לז"א, דרך ח' דהויה, שהיא בינה. כי כל מדרגה לא תוכל לקבל משהו אלא ממדרגה הסמוכה לה, ולא מעלי עליונה. ונתבאר, שהחסד, שה"ס דרום וקו ימין מתגלה ע"י שירותא דמזרח. שהוא דעת הנעלם שבי' דהויה. ונמצא שהיחוד דג' קוין לגלות חכמה וחסדים, אינו נוהג באו"א עלאין, שהוא י' דהויה

המלכות, שהיא דגל מחנה אפרים, להתלבש בחסדים. וכיון שעיקר בנינה של המלכות הוא משמאל, ע"כ הלך אחריה דגל מחנה דין שהוא משמאל. ולפיכך הקדים המזרח לדרום, משום שהמזרח מחזק את הדרום ומיחדו עם הצפון, וכיון שהוא המשלים את הדרום הלך תחילה. ולפיכך הקדים המערב את הצפון, כדי שיהיו החסדים של דרום לפניו, והחכמה של צפון לאחריו. כי כן היא המלכות בבחינת גדולתה, שחסדים הם בחינת פנים שלה, וחכמה בבחינת אחוריה שלה. ולפיכך הלך דרום לפניו, והצפון לאחריה.

ובדברים אלו מתבארים כל דברי המאמר. כי תחלה מבאר בדרך כלל, שיי"ב גבולים שבמלכות נחתמים מיי"ב גבולים דהויה דו"א, וז"ש (באות כ"ו) אלן ארבע משריין וכו' כלא כגוונא דלעילא וכו' שיי"ב גבולים שבמלכות הם כעין שלמעלה בז"א. דהיינו שהם חו"ג תו"מ שבכל אחת ג' קוין וכו'. ואח"כ (באות כ"ט) מבאר בפרטות שה"ס ד' החיות וד' המלאכים שהם מרכבה להשכינה, דהיינו שעליהם מתגלה הארת החכמה שבמלכות. ואח"כ (באות ל') מבאר היחס מד' דגלים שלמטה, להמרכבה של המלכות שלמעלה, ואח"כ (באות ל"א) מבאר סדר הלכום של הדגלים ביחס המרכבה של המלכות, שמזרח ודרום הולכים תחלה ואח"כ מערב וצפון. ואח"כ (מאות ל"ב והלאה) מתרץ את השינוי הזה שנעשה בדגלים, שהסדר היה, מזרח דרום מערב צפון, ולא כדרכו תמיד, דרום צפון מזרח מערב. ואומר, שדבר זה נמשך משורש י"ב גבולים שבז"א שה"ס הויה, ששורשו הוא ת"ת שעלה והכריע בין ב' קוין הבינה ונעשה שם דעת, כג"ל בסוד תלת מחד נפיק. ות"ת הזה שנעשה לדעת נקרא ג"כ מזרח. להיותו מעיקר ת"ת.

וכבר ידעת ההפרש בין חכמה דימין לחכמה שבשמאל, שהחכמה דימין היא עצם החכמה הנמשכת מחכמה סתימאה, שהיא בחינת חכמה דע"ס דאור ישר, אבל חכמה זו נסתמה ואינה מגיעה לעולמות כלל. ודכר ונוקבא (דפו"י דף קי"ח ע"ב)

מצפון ומדרום. הה"ד ¹ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו דא הוא צפון, וימינו דא הוא דרום.

מסורת הוהר

(1) (שם) שם

הדגלים

הסולם

מאמר

ומביא דוגמא מהזאות שעל המזבח. וז"ש. (באות ל"ה) שבתחילה מקדים הקרן של דרומית מזרחית. משום דדרום תוקפיה במזרח שהחיוק של דרום, שהוא חסד, הוא במזרח, שהוא ת"ת. דאיהו שירותא דשמשא, שהוא התחלת השמש. דהיינו דעת הנעלם שע"י זווגו מתגלה אור החסד, ותוקפא דשמשא לא שריא אלא בשירותא, שעיקר כח קו האמצעי, שנקרא שמש, נמצא בהתחלתו, כשהוא בסוד הדעת המיוחד א"א עלאין, להמשיך אור החסד. ואח"כ, מזרחית צפונית, כיון דדרום נטיל תוקפיה דמזרח, אחר שהדרום לקח חיוקו מן המזרח, דהיינו שנתגלה על ידו בסוד היחוד דדעת הנעלם ב' דהויה, אנהיר לצפון, מאיר המזרח, לגלות הצפון שה"ס השמאל, דהיינו שהדעת שה"ס המזרח, בא ומיוחד ימין ושמאל שבה' דהויה שה"ס ישס"ת, שמיחוד הזה מתגלה ומאיר הצפון. כנ"ל. בסוד דעת הנגלה, וצפון אתכליל בדרום, שע"י המזרח שה"ס דעת הנגלה נכללים ב' הקוין זה בזה, וחכמה דשמאל מתלבשת בחסדים דימין. ואח"כ צפונית מערבית, דהא מערב דאיהו, בה' בתראה נטילא מצפון, שהמלכות שהיא מערב נבנית בעיקר מקו שמאל. ואח"כ, מערבית דרומית היא אזלא לאתחברא בדרום, כי החכמה שבה צריכה להתלבש בחסדים, שהוא דרום. וע"כ המערב מקבל מן הדרום, ונמצא עכשיו שהמערב, שה"ס המלכות פניה אל הדרום, בסוד הזאה אחרונה דמערבית דרומית, כדי שמלכות תקבל חסד מן הדרום. ואחוריה אל הצפון, כדי שתקבל הארת החכמה שהוא בצפון. והרי זה דומה לנסיעת הדגלים, שדגל מחנה אפרים שבמערב, שהיא מלכות, פניה לדרום, כי נוסע אחר דגל מחנה ראובן שבדרום, כדי לקבל ממנו חסד. ולאחוריה הדגל של המלכות נוסע דגל מחנה דן שבצפון, שהוא גבורה וקו שמאל, שהמלכות מקבלת ממנו חכמה. ונמצא דגל מחנה אפרים שבמערב, פניו לדרום ואחוריו לצפון. כנ"ל בהזאות המזבח, והטעם הוא כי אין המלכות מקבלת מצפון שהוא קו שמאל אלא בכלים דאחורים שלה

דהויה, שהרי אינו מגלה שם רק קו ימין בלבד. אלא בישס"ת מתגלה היחוד דג' קוין כנ"ל. וז"ש (באות ל"ג), ומן ה' תלייא דרום וצפון והוא דבינייהו, שמן ה' דהויה, שה"ס בינה וישס"ת מתגלים ג' קוין שהם דרום צפון ואמצעי, שקו אמצעי כאן הוא דעת המגולה, וממשיך חכמה וחסדים יחדיו, ע"י יחוד צפון ודרום זה בזה.

ונתבאר שהיחוד ע"י שירותא דמזרח, המתגלה ב' דהויה, אינה מגלה רק קו ימין בלבד, שהוא חסד, דרום. והיחוד הנעשה בה' דהויה ע"י דעת המגולה מגלה גם הצפון שה"ס קו השמאל, שה"ס חכמה. וז"ש, ו' מזרח, ה' מגלה החסד בכח מזרח, שהוא דעת הנעלם. ונמצא ו"ה, דרום, וצפון. תלייאן ביה, שמוזוג ה' תלוי החסד, שהוא קו ימין, והוא מקור החסדים, אבל קו שמאל נעלם בו. ומוזוג ה' מתגלה קו השמאל שה"ס צפון. כי בו יש גילוי חכמה דשמאל, ונמצא שהצפון תלוי בה', ומבחינה זו נבחנו א"א שהם קו ימין, וישס"ת שהם קו שמאל, שה"ס ו"ה, והו' באמצעיותא, שה' דהויה מוזוגת אתם זה בזה. וז"ש (באות ל"ד) וע"ה, דרום אחר מזרח, דאיהו שירותא דשמשא, שדרום שה"ס חסד, אחוז במזרח ותלוי בו כמו ענף בשורשו. כי דעת הנעלם, שהוא שירותא דשמשא, שעקרו הוא ת"ת הנקרא שמש ומזרח, אלא בסוד עלייתו ל"ה נעשה דעת. ובסוד התחלת הדעת שהוא בא"א עלאין נעשה שורש לגילוי החסד, שעל ידו מזדווגים א"א עלאין ומוציאים החסד כנ"ל. ובוה מובן למה הלך דגל מחנה יהודה שבמזרח, שה"ס ת"ת, קודם דגל מחנה ראובן שבדרום, שה"ס החסד. והיינו כאמור, משום שהמזרח הזה, ה"ס שירותא דמזרח, שהוא דעת הנעלם, שהוא השורש של גילוי החסד, והחסד שה"ס דרום הוא ענף שלו. וע"כ הלך השורש תחלה ואח"כ הענף, וז"ש, וע"ה תנינן מספרא דאבא, שה"ס ו' דהויה, אחיר ותליא חסד עלאה, כי מוזוגם יוצא החסד. שה"ס קו ימין, ומספרא דאבא תליא גבורה, שמוזוגם מתתקן ומתגלה קו שמאל, שהוא גבורה.

(דפ"י דף ק"ה ע"ב)

(לו) ורזא דא אוליפנא, קודשא בריך הוא יהיב מטתיה, בין צפון לדרום. ואחידת להאי בן ודאי. וע"ד אית להו לבני נשא למיהב מטתייהו בין צפון לדרום. והכי אוליף לי אבא. דיהבין להו בנין דכרין. דהא איהו אתכוון כלפי מהימנותא שלימא עלאה, בשלימותא דכללא. לגבי קודשא בריך הוא דאיהו בין צפון לדרום, ולגבי כנסת ישראל ^ו דאיהי בין צפון לדרום. ודאי יהוון ליה בנין דכרין.

(לח) ובכלא * בעי לאחזאה עובדא כגוונא דלעילא, וכמה דאחזי עובדא לתתא, ה"נ אתער לעילא, ^ע ואוקמוה. שמע ^פ ר' פנחס, ונשקיה לר' אלעזר, ובכה וחיין, אמר, זכאה חולקי בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

(לט) פתח ואמר, ^ז יי אורי וישעי ממי אירא וגו'. יי אורי וישעי, כיון דבר נש ^ז אסתכל בנהורא דלעילא, וקב"ה אנהיר עליה, לא דחיל מעלאין ותתאין. כד"א, ^ח ועליך יורח יי וכבודו עליך יראה. יי מעוז חיי, כיון דקב"ה אחיד ביה בבר נש, לא מסתפי בההוא עלמא מכל מאריהון דדינין. אוף אנא כהאי גוונא, כיון דאחידנא באבוך ובך ^ק לא אסתפינא בהאי עלמא ובעלמא אחרא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (תהלים כז) ויקרא ס צ"י ח (ישעיה ס) שמות ס דאנהירין. ע ל"ג ואוקמוה. פ חמיי ול"ג ר' פנחס. לה צ"ו צ אתאחה. ק היך.

מאמר

הסולם

הדגלים

שלה. ובכלים דפנים הוא מקבלת חסדים מקו ימין (כמ"ש לעיל ויקהל דף ל' ד"ה פירוש). אל הקב"ה שהוא בין צפון לדרום. ואל כנסת ישראל, שהיא המלכות, שנקראת מטה, שהיא בין צפון לדרום, ודאי יהיו לו בנים זכרים.

והנה נתבאר היטב טעם הליכת הדגלים שהיו מזרח תחילה, שה"ס דעת הנעלם שה"ס שירותא דנהורא, שהוא שורש לאור החסד הנגלה מאו"א. וע"כ הולך אחרינו הדרום שהוא ענף שלו, ואחריו המערב, שהוא המלכות שפניה צריכים להיות לדרום, ואחריו הצפון, שאחוריה של המלכות צריכים להיות לצפון. בסו"ה שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, ותחת בכל מקום, פירושו אחורים.

(לו) ורזא דא אוליפנא וכו': וסוד זה למדתי, שהקב"ה נותן מטתו בין צפון לדרום, שמטתו, ה"ס המלכות. ונאחזת בבן הזה ודאי, שהוא ז"א, שהוא שם בין דרום לצפון. וע"כ יש לבני אדם לתת מטתם בין צפון לדרום, שימין המטה יהיה לדרום, ושמאל המטה לצפון. כמו עמידת ז"א בין דרום לצפון (כנ"ל באות ל"ג) וכך לימד אותי אבי, שנותנים להם בנים זכרים, משום שהוא נתכוון כלפי אמונה השלמה העליונה בשלמות הכל, דהיינו

(דפו"י דף קי"ח ע"ב *) דף קי"ט ע"א

מאמר ה' אורי וישעי

(לט) פתח ואמר ה' וגו': פו"א ר' פנחס, ה' אורי וישעי ממי אירא וגו'. ה' אורי וישעי, היינו, כיון שאדם הסתכל באור העליון, והקב"ה האיר עליו, אינו מתירא מעליונים ותחתונים. כש"א. ועליך יורח ה' וכבודו עליך יראה. ה' מעוז חיי, היינו כיון שהקב"ה אוהז בו באדם, אינו מתירא בעולם ההוא מכל בעלי דינים. ואף אני כמו זה, כיון שאני נאחז באבך ובך, איני מתירא בעולם הזה ובעולם האחר.

ועלך

(מ) ועלך כתיב, ^ט ישמח אביך וגו'. כיון דכתיב ישמח אביך ואמך, מאי ותגל יולדתך, דהא באמך סגיא. אלא ישמח אביך: דא קב"ה. ואמך: דא כנסת ישראל. ותגל יולדתך: יולדתך דלתתא. ר' שמעון אבוך אן חדוותא דיליה. אלא קרא הוא בלחודוי דכתיב ^י גיל יגיל אבי צדיק: דא קב"ה. ויולד חכם ישמח בו: דא אביך דלתתא. דבר אחר, גיל יגיל אבי צדיק: דא אביך דלתתא. ויולד חכם ישמח בו, כתיב בתוספת וא"ו, דא קב"ה ^ט הוא לעילא.

(מא) אמר ר' אלעזר, כתיב ^י בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי יי אל אמת. האי קרא אית ^א ליה לאסתכלא ביה, חמיתון מאן דאפקיד בידא דמלכא מידי. אלא, ודאי זכאה הוא בר נש, דאזיל באורחוי דמלכא קדישא, ולא חטי קמיה. תא חזי, כיון דעאל ליליא, אילנא דמותא שליט בעלמא, ואילנא דחיי אסתלק לעילא לעילא. וכיון דאילנא דמותא שליט בעלמא בלחודוי, כל בני עלמא טעמין טעמא דמותא. מ"ט. בגין דההוא אילנא גרים.

(מב) ובר נש בעי לאקדמא ולמפקד בידיה ^ב נפשיה בפקדונא. כפקדונא דבר נש, דיהיב פקדונא לאחרא, דאף ע"ג דאיהו אתחייב לגביה יתיר מההוא פקדונא, לאו כדאי לאתאחדא ביה, הואיל ופקדונא אתמסר לגביה, ואי יסרב ביה, ודאי נבדוק אבתריה, דלאו מזרעא קדישא הוא, ולא מבני מהימנותא.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ט) (משלי כג) ב"ב צב צ"א י' (שם) יתרו קמב צ"ק ר' יולד חכם וישמח בו וישמח בו כתיב. ש ל"ג הוא ; דלעילא. ת מתחיל כתיב עד אמת אמר ר"א. (תהלים לא) צו נב צ"ש א ל"ג ליה. ב פקדונא דנפשיה.

בידך אפקיד רוחי

הסולם

מאמר

מקרא זה יש להסתכל בו, הראיתם מי שיפקיד משהו בידי המלך שהוא הקב"ה. ומשיב, אלא ודאי, אשרי הוא האדם ההולך בדרכיו של המלך הקדוש, ואינו חוטא לפניו. בוא וראה כיון שנכנס הלילה אילן המות שולט בעולם, ועץ החיים מסתלק למעלה למעלה, וכיון שאילן המות שולט בעולם לבדו, וכל בני העולם טועמים טעם מות. כי השנינה היא אחד מששים במיתה. מהו הטעם. הוא משום שהאילן הזה גורם. נהיה מלכות השולטת לבדה בלי ז"א גורמת את זה. כי המלכות נקראת לילה.

(מב) ובר נש בעי וכו': ואדם צריך להקדים עצמו ולהפקיד בידו הנפש שלו, בפקדון. כפקדון של אדם הנותן פקדון לאחר, דהיינו משכון, שאע"פ שהוא מחויב לו יותר ממחירו של הפקדון ההוא, אינו חשוב לו להתאחז בריב עמו, כיון שמסר לו פקדון. ואם ממאן לתת לו פקדון, ודאי נבדוק אחריו, כי אינו מזרע קדוש, ואינו מבני אמונה.

כך

(מ) ועלך כתיב, ישמח וגו': ועליך כתוב, ישמח אביך וגו'. שואל, כיון שכתוב ישמח אביך ואמך, מהו ותגל יולדתך, הרי די במה שאמר ואמך. ומשיב, אלא ישמח אביך, זהו הקב"ה, ואמך זוהי כנסת ישראל, שהיא מלכות. ותגל יולדתך, היינו יולדתך שלמטה דהיינו אמך, בעולם הזה. וא"כ, ר' שמעון אביך איפה הוא שמחה שלו שאינו מרומז בכתוב הזה. ומשיב, אלא יש לו מקרא בפני עצמו, שכתוב, גיל יגיל אבי צדיק, זהו הקב"ה. ויולד חכם ישמח בו, זהו אביך של מטה. דהיינו ר' שמעון. פירוש אחר. גיל יגיל אבי צדיק, זהו אביך שלמטה. ויולד חכם ישמח בו, כתוב בתוספת ו', שהיה די שיאמר יולד חכם. הוא על הקב"ה למעלה. שנקרא ו'.

מאמר בידך אפקיד רוחי

(מא) א"ר אלעזר וכו': אר"א כתוב, בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי ה' אל אמת. (דפו"י דף ק"ט ע"א)

(מג) כך ההוא אילנא, בני נשא אקדימו ויהבין ליה פקדונא דנפשיהו, וכל נשמתין דבני עלמא נטיל. וכלהו טעמין טעמא דמותא, בגין דהאי אילנא דמותא הוא. ובגין דכל אינון נפשטא, אע"ג דכלהו אתחייבו לגביה, ולא כדאי הוא לאתבא פקדונא לגביה דבר נש, אלא כיון דכלהו אתמסרי ליה בפקדונא, אתיב כל פקדונין למאריהון.

(מד) ת"ח, לאו כדאי הוא דהאי אילנא דמותא לאתבא פקדונא לגביה דבר נש. אלא בשעתא דאילנא דחיי אתער בעלמא. ואימתי אתער ההוא אילנא דחיי. בשעתא דסליק צפרא. וכדין, כיון דהאי אתער בעלמא, כל בני עלמא חייין, ושביק ואהדר ההוא אילנא דמותא כל פקדונין דאתפקדו לגביה, ואזיל ליה. מ"ט חייין. בגין דההוא אילנא דחיי גרים.

(מה) ואי תימא, הא בני נשא סגיאין אינון דמתערין בליליא, בעוד דאילנא דמותא שליט. אלא, ודאי ההוא אילנא ה דחיי קא עביד. מ"ט. בגין דכתיב לראות היש משכיל דורש את אלהים. ולא יהא ליה פתחון פה לבר נש, דיימא, אלמלי שליטנא בנפשאי בליליא, אשתדלנא באורייתא. א"ר יהודה, האי בישראל ודאי והכי הוא. אבל באו"ה דחמינא כהאי גוונא, מ"ט. א"ל ודאי שפיר הוא דקא אמרת.

(מו) פתח ואמר, מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם יי. ת"ח, כגוונא דאית לעילא, אית לתתא. לעילא אית ימינא ואית שמאלא. לתתא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ל) (תהלים יד) בא לב צ"ד. (מ) (במדבר כג) ח"ג קיט. ג ל"ג מן ולא עוד כיון. ד ל"ג האי. ה דמותא. ו ל"ג לעילא. ז ל"ג לתתא.

מאמר

הסולם

בידן אפקיד רוחי

משום שאותו עץ החיים גורם, שהוא ז"א השולט ביום.

(מה) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי בני אדם רבים הם שמקיצים משנתם בלילה, והחזירו להם החיים, בעוד שאילן המות שולט. ומשיב, אלא ודאי אותו עץ החיים עושה זאת. מהו הטעם, משום שכתוב, לראות היש משכיל דורש את אלקים. ולא יהיה לאדם פתחון פה, שיאמר, אם הייתי שולט בנפשי בלילה, הייתי קט ועוסק בתורה, א"ר יהודה. זהו ודאי נכון בישראל, וכך הוא. אבל באומות העולם, שאנו רואים גם כן כמו זה, שמקיצים משנתם בלילה, מהו הטעם. אמר לו, ודאי יפה הוא מה שאמרת.

(מו) פתח ואמר מה וגו': פו"א, מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה'. בוא וראה, כמו שיש למעלה כן יש למטה, למעלה במלכות

(מג) כך ההוא אילנא וכו': כך הוא אילן הזה, שהוא מלכות, שבני אדם מקדימים ונותנים לו נפשם בפקדון, וכל נשמות של בני העולם לוקח. וכולם טועמים טעם מיתה. משום שאילן זה הוא של מות. שבשעה שהמלכות היא בפירוד מז"א שהוא עץ החיים, הוא אילן המות. ומשום שכל אלו הנפשות, אע"פ שכולן מתחייבות אליו, ואין ראוי להשיב הפקדון אל האדם, עם כל זה, כיון שכולן נמסרו לו בפקדון, הוא משיב כל הפקדונות לבעליהם. מד' ת"ח לאו כדאי וכו': בוא וראה, אילן המות הזה אינו ראוי להשיב הפקדון לאדם בבוקר: אלא בשעה שעץ החיים מתעורר בעולם, ומתי מתעורר עץ החיים ההוא. בשעה שבא הבוקר, ואז כיון שעץ החיים הזה מתעורר בעולם, ויוצאים כל בני העולם חיים, ואותו אילן המות עוזב ומחזיר כל הפקדונות שנפקדו אצלו, והולך לו. מהו הטעם הם חיים. הוא (דפ"י דף ק"ט ע"א)

ישראל ^ח ועמין. ישראל ^ט אתאחדן לימינא, בקדושא דמלכא קדישא. עמין עכו"ם לשמאלא, לסטרא דרוח מסאבא. וכלהו לתתא מכלהו דרגין. דשמאלא. וכלהו דרגין אחידן דא בדא, * עד דתליין מן רישא. וכגוונא דרישא נטיל, בההוא גוונא נטיל זנבא, דאיהי תתאה. מ"ט. בגין דאחיד ביה. ובגין כך, עמין עכו"ם, בההוא סטר מסאבא דלהון, הכי ^ז אתדברו.

מז) בלעם הוא אשתמש בכלהו ^ז דרגין תתאין. והוא הוה חמי בהאי תתאה דאיהו זנבא, ^ח דלא יכיל לאתדברא אלא ברישא. בגין כך אמר, מה אקוב לא קבה ^נ אל, דההוא רישא עלאה, לא אשתכח בדינא באינון יומין. מח) ואע"ג דהאי אל אוקימנא, ^ט האי מלכותא קדישא נטיל שמא כגוונא ^ו דעילא, והאי טב וחסד דהאי עלמא ובגין כך ^פ אקרי אל, אלא דאיהו זועם בכל יום, דאשתכח ביה דינא.

מט) ות"ח, אל שדי הא אוקימנא דביה ספוקא דעלמא ואיהו אמר לעולם די, דהא האי אל הוא דאזדווג בהדיה, ובגין כך אקרי אל שדי, אל דשדי. ועל דא מה אקוב לא קבה אל. בגין כך, כגוונא דאתער רישא, ה"נ אתער תתאה.

חלופי גרסאות

ח ושאר עמין. ט ל"ג אתאחדן. י לשמאלא. כ אתדבר. ל כתרין. מ לא. נ מוסיף אל דאיהו רישא בגין. ס באתר אחרא עלאה והוא טב וחסד דעלמא האי מלכותא קדישא נטיל שמא כגוונא דעילא. ע דכלא. פ מקרי.

בידך אפקיד רוחי

הסולם

מאמר

מח) ואע"ג דהאי אל וכו': ואע"פ ששם הזה, אל, העמדנו (לעיל צו אות צ"א) שהוא חסד עליון, הרי מלכות הקדושה לוקחת שם הזה כעין שלמעלה, והיא טוב וחסד בעולם הזה, ומשום זה היא נקראת בשם, אל. אלא שהוא זועם בכל יום, בסו"ה, ואל זועם בכל יום, משום שנמצא בו דין. ובאותם הימים לא היה בו דין, ע"כ אמר בלעם מה אקוב לא קבה אל.

מט) ות"ח אל שדי וכו': ובוא וראה, אל שדי, הרי העמדנו, שבו ספוק העולם והוא אמר לעולם די, שהוא יסוד, המשפיע די למלכות הנקראת עולם. כי אל הזה, שהוא מלכות, מזדווגת עמו, ומשום זה נקרא, אל שדי דהיינו אל דשדי. כי אל, שהוא מלכות מזדווגת עם שדי, שהוא יסוד. וע"כ אמר, מה אקוב לא קבה אל, על המלכות הנקראת אל. וידע זה, משום שכמו שמתעורר הראש, שהוא מלכות, כך מתעורר התחתון שהוא הזנב, דהיינו רוח הטומאה. ובלעם חסתכל בזנב, וידע מה בראש.

ככה

במלכות, יש ימין, ויש שמאל אף למטה, יש ישראל ועמים. ישראל נאחזים בימין, בקדושת המלך הקדוש, עמים עכו"ם נאחזים בשמאל, והיינו רק בצד רוח הטומאה, שהוא למטה מכל המדרגות דשמאל. וכל המדרגות אחוזות זו בזו, מלמטה, עד שתליות בראש, דהיינו בצד שמאל שלמעלה במלכות, ובאותו אופן שהראש נוסע למעלה, כמו זה נוסע גם כן הזנב, שהוא המדרגה האחרונה למטה, שהוא רוח הטומאה, מהו הטעם. הוא משום שאחוז בו, כי הם אחוזים זה בזה מלמטה עד למעלה כמו שלשלת, ומשום זה, עמים עכו"ם, באותו אופן שהוא צד הטומאה שלהם, כך הם מונהגים. מז) בלעם הוא אשתמש וכו': בלעם השתמש בכל המדרגות התחתונות היורדות מצד שמאל של המלכות, והוא היה מסתכל באותה המדרגה התחתונה שהיא זנב, והיה יודע מה שלמעלה, כי התחתונה אינה יכולה להתנהג אלא על ידי הראש. משום זה אמר מה אקוב לא קבה אל, שראה למטה, וידע שאותו ראש העליון, שהוא השמאל שבמלכות, אינו נמצא בדין באלו הימים.

(דמו"י דף קי"ט ע"א *) דף קי"ט ע"ב)

(ג) בכה רבי אלעזר, פתח ואמר (ד) קולה כנחש ילך וגו'. ז השתא דישראל בגלותא, איהי ודאי אזלא כנחש. חוּיא כד ק איהו כפיף רישא לעפרא, ר סליק זנבא, ט שליט ומחי לכל אינון דאשתכחו קמיה. ת אוף הכי השתא בגלותא, כהאי גוונא, רישא כפיף לעפרא, וזנבא שליט. מאן עביד לזנבא א דיסתליק לעילא ושלטי ומחי, רישא ב דאתכפיא לתתא. ועם כל דא, (ו) מאן מדבר ליה לזנבא, ומאן נטיל ליה למטלנוי. האי רישא. אע"ג דאיהו כפיף לעפרא, הוא ג מדבר למטלנוי, בגין דא ד קולה כנחש ילך.

(נא) ה והשתא שאר עמין דאינון אחידן בזנבא, סלקין לעילא, ושלטין ומחיין, ורישא כפיף לעפרא, כד"א (ו) נפלה לא תוסיף קום וגו'. ועם כל דא, האי רישא מדבר לזנבא ו ונטיר ליה, כד"א (ז) שמוני נוטרה את הכרמים, אלין עמין עעכו"ם, דאינון זנבא. אתא רבי יהודה ונשיק ידי, אמר אלמלי לא שאילנא מלה בעלמא, אלא דשאינא דא ורווחנא ליה, די לי. דהשתא ידענא ז עמין עכו"ם, ושולטנותא דלהון היך מתדבר. זכאה חולקהון דישראל, דעלייהו כתיב, (ט) כי יעקב בחר לו יה וגו'.

(נב) א"ל רבי אלעזר, מהו לסגולתו. א"ל, תלת אבהן אלין אקרון סגולה, בין לעילא בין לתתא. כגוונא דא כהנים לויים וישראלים, וכלא חד. ואלין סגולתו

מסורת הזהר

(ג) (ירמיה מ') (ט) (עמוס ה') ויחי קסד צ"ה (ט) (שיר א) תזריע כא צ"כ ז"ל פו ט"א שמ"ז (ט) (תהלים קלה) נח מז צ"ב.

ז מוסיף השתא כהאי גוונא. ק מוסיף איהו בדינא.

ר מוסיף וסליק זנבא כדון זנבא. ש סליק. ת ל"ג

מן אוף עד מאן. א דאסתליק. ב מוסיף דאתכפיא

לתתא מיד ויהי למטה בכפו. ג מוסיף מדבר ליה.

ד ל"ג קולה כנחש ילך. ה השתא. ו ונטיל. ז דעמין; דשאר עמין.

דרך אמת (ז) מי מנהיגו לזנב.

מאמר

הסולם

בדרך אפקיד רחמי

(ג) ו' אלעזר וכו': בכה ר"א. פתח ואמר, קולה כנחש ילך וגו'. כי עתה שישראל הם בגלות, ודאי שהמלכות הולכת כנחש, כי דרך הנחש הוא כשהוא כופף ראשו לעפר, הוא מעלה זנבו, והזנב שולט ומכה כל אלו הנמצאים לפניו. אף כך עתה כשישראל הם בגלות, עושה המלכות ג"כ. כאפן הזה של הנחש, שהראש כופף לעפר, והזנב, דהיינו המדרגה התחתונה הנ"ל, שולט. מי עשה שהזנב יתעלה למעלה וישלוט ויכה, הוא הראש שנתכופף למטה. ועם כל זה, מי מנהיג את הזנב, ומי מסיע את הזנב לנסיעותיו, הוא הראש הזה, אע"פ שהוא כופף לעפר, הוא מנהיג נסיעותיו של הזנב. משום זה אזה"כ, קולה כנחש ילך.

(נב) א"ל רבי אלעזר וכו': א"ל ר"א, מהו לסגולתו. שאומר, ישראל לסגולתו. אמר לו שלשה אבות אלו נקראים סגולה, בין למעלה, שהם חג"ת, ובין למטה, שהם אברהם יצחק יעקב. וכעין זה, כהנים לויים וישראלים, שהם ג"כ כנגד חג"ת, והכל אחד. ואלו הם סגולתו

(ג) בכה ר' אלעזר וכו': בכה ר"א. פתח ואמר, קולה כנחש ילך וגו'. כי עתה שישראל הם בגלות, ודאי שהמלכות הולכת כנחש, כי דרך הנחש הוא כשהוא כופף ראשו לעפר, הוא מעלה זנבו, והזנב שולט ומכה כל אלו הנמצאים לפניו. אף כך עתה כשישראל הם בגלות, עושה המלכות ג"כ. כאפן הזה של הנחש, שהראש כופף לעפר, והזנב, דהיינו המדרגה התחתונה הנ"ל, שולט. מי עשה שהזנב יתעלה למעלה וישלוט ויכה, הוא הראש שנתכופף למטה. ועם כל זה, מי מנהיג את הזנב, ומי מסיע את הזנב לנסיעותיו, הוא הראש הזה, אע"פ שהוא כופף לעפר, הוא מנהיג נסיעותיו של הזנב. משום זה אזה"כ, קולה כנחש ילך.

(נא) והשתא שאר עמין וכו': ועתה שאר העמים שהם נאחזים בזנב (כנ"ל אות דפו"י דף קי"ט ע"ב)

של קב"ה לעילא, וסגולתו לתתא. ודא הוא דכתיב (ז) והייתם לי סגולה מכל העמים.

(נג) ונסע אהל מועד מחנה הלוי וגו'. לבתר מה כתיב, ונסע דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה. היינו שכינה שרויה במערב, ואוקמוה. כתיב (ו) ויברכם ביום ההוא לאמר כך יברך ישראל לאמר וגו'. וישם את אפרים וגו'. כך יברך ישראל, ישראל סבא. מאי קמ"ל.

(נד) אלא כך יתברך ישראל לא כתיב, או כך יבורך ישראל, מהו יברך ישראל. אלא, ישראל קדישא לא יברך ה לעלמא, אלא כך, דאנת במערב. וכתיב (ו) אני אל שדי פרה ורבה. אוליפנא דחמא עמיה שכינתא, וכדין אמר כך יברך ישראל לאמר. כך יברך לעלמא.

(נה) והאיך חמא, והכתיב (ז) ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו'. אלא שכל את ידיו כתיב. מאי שכל. אלא ימינא הוה זקיף, וסטי ליה שכינתא כלפי אפרים, וארח ריחא דשכינתא על רישיה, כדין אמר כך יברך ישראל. וחמא דאיהו למערב.

(נו) ודאי שכינתא במערב, והא אוקימנא בגין דלהוי בין צפון לדרום,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח עלמא

(ז) (שמות יט) בא נ צ"ג. (ק) (במדבר ב). (ר) (בראשית מח) שמות מד צ"ע. (ש) (שם לה). (ת) (שם מח) ויחי קטו צ"א.

מסתו שלשלמה בין צפון לדרום

הסולם

מאמר

(נד) אלא כך יתברך וכו': ומשיב, אלא, כך יתברך לא כתוב, או כך יבורך ישראל, מהו יברך ישראל, שהוא לאחרים. אלא פירוש, ישראל הקדוש, שהוא ז"א, לא יברך לעולם אלא כך, באפרים, שאתה במערב, שהוא השכינה. וכתוב, אני אל שדי פרה ורבה. הרי שהברכה היא בשכינה שנקראת אל שדי (כנ"ל) אות מ"ט) ולמדנו שראה עמו השכינה, ואז אמר, כך יברך ישראל לאמר. שפירושו כך, בהשכינה, יברך לעולם.

(נה) והאיך חמא והכתיב וכו': שואל, ואיך ראה, השכינה, והרי כתוב, ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו'. הרומז גם לעינים הרחניות. ומשיב, אלא שכל את ידיו כתוב, מהו שכל. ומשיב, אלא יד ימין היתה זקופה כנגד אפרים, ונטתה השכינה כלפי אפרים, וישראל הריח ריח השכינה על ראשו, אז אמר כך יברך ישראל, וראה שהיא במערב. כלומר, שלא ראה בבחינת העינים, אלא שראה בבחינת הריח, שפירושו ממטה למעלה.

(נו) ודאי שכינתא במערב וכו': ודאי הוא שהשכינה במערב, והעמדנו שהיא כדי שתהיה

סגולתו של הקב"ה למעלה, וסגולתו של הקב"ה למטה. וזהו שכתוב, והייתם לי סגולה מכל העמים, דהיינו מפני שיש בהם כהנים לזים ישראלים. הנקראים סגולה.

פירוש עיקר ההפרש מישאל לעמים הוא מפני שהעמים דבוקים בקו שמאל בלבד בלי ימין. וישראל דבוקים בג' קוין. שה"ס חג"ת. ומשום זה הם סגולה מכל העמים. כי יחוד ג' קוין נקראים סגולה.

מאמר מסתו שלשלמה בין צפון לדרום

(נג) ונסע אהל מועד מהנה הלוי וגו': ואחר זה, מה כתוב, ונסע דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה. היינו השכינה השרויה במערב, והעמידוהו, לעיל (באות ל"א) שאפרים נסע במערב ה"ס המלכות, וע"כ נסע אחר דגל מחנה ראובן שהוא בדרום שהוא חסד. וכו'. ע"ש. כתוב, ויברכם ביום ההוא לאמר, כך יברך ישראל. שואל, לאמר וגו' וישם את אפרים וגו'. כך יברך ישראל, הוא ישראל סבא. שואל מה מלמדנו בזה.

(דפו"י דף ק"ט ע"ב)

ולאתחברא בגופא, ולמהוי בזווגא חד. וצפון מקבלא לה תחות רישא, ודרום מחבקא לה, הה"ד (א) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. והא אוקימנא ודאי, מטתו שלשלמה בין צפון לדרום, ולאתחברא בגופא, וכדין כללא חד לאתברכא עלמא. תנן, כל האומר תהלה לדוד ג"פ בכל יומא, * מובטח לו שהוא בן העוה"ב, * (ב) והא אוקימנא בגין לזווגא לה. להאי תהלה, ולאשתכחא * בכל יומא בין צפון לדרום.

(ז) אתי בר נש בצפרא, מקבל עליה עול מלכות שמים, באינן תושבחן דקאמר * תהלה לדוד, וכלהו הללויה דאינן סדורא דעשרה תושבחן, (ז) דעשרה כתרין קדישין דשמא קדישא. ובגין כך עשרה אינן הללויה. לבתר סיים בעשרה תושבחן, דאינן (ב) הללויה הללו אל בקדשו וגו'. הללוהו וגו'. מאן אינן עשרה הללויה, והא חמשה אינן. אלא שרי שבחא בהללויה, וסיים בהללויה.

(ח) לבתר עלויא דסדור שבחא, באז ישיר משה, דאית ביה כלא. ובדא מקבל עליה עול מלכותא קדישא. לבתר אשרי לה בחסד, בסימא דצלותא, לאתקדשא ביה. לבתר בצלותא דמנחה דגבורה תלייא, ודינא שארי. אשתכח בכל * יומא * דא מטה דאתיהיבת בין צפון לדרום. לאתחברא בזווגא דא בגופא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (שיר ב) ב"א רלה צ"א. (ב) (תהלים קנ) פקודי עב צ"ו.
(ז) עשר ספירות הנקראים כתרין קדושים.
(ח) ע"כ מובטח לו שהוא בן העולם הבא * ל"ג להאי תהלה. כ ל"ג בכל יומא. ל מוסיף כמה דאתמר מסדר שבחא באינן. מ מוסיף עם תהלה. נ דרומא; רוחא. ס הא; ל"ג דא מטה.

מאמר

הסולם

מטתו שלשלמה בין צפון לדרום

שאימר, דהיינו, תהלה לדוד וכל אלו הללויה, שהם סדר של עשר תשבחות, של עשר ספירות הקדושות של השם הקדוש. ומשום זה יש עשר פעם הללויה. ואח"כ מסיים בעשר תשבחות, שהם, הללויה הללו אל בקדשו וגו' הללוהו וגו'. שואל, איפה הם עשרה הללויה, והרי רק חמשה הם. כי אין רק ה' מזמורים שמתחילים בהללויה. ומשיב, אלא כל תשבחה מתחילה בהללויה ומסתיימת בהללויה. והם עשרה.

(נח) לבתר עלויא דסדור וכו': ואח"כ ערך סדור השבח של אז ישיר משה, שיש בו הכל. ובזה מקבל עליו עול מלכות הקדוש. אח"כ משרה אותה בחסד, עם סיום התפלה, שתתקדש בו. כי תפלת שחרית היא כנגד אברהם שהוא חסד, וקו ימין. ואח"כ בתפלת המנחה תלויה הגבורה והדין שורה. שהוא כנגד יצחק שהוא גבורה וקו שמאל. נמצא מטה זה, שהיא מלכות, נתונה בכל יום בין צפון לדרום, בין תפלת שחרית שה"ס דרום לבין

שתהיה בין צפון ודרום, כי המערב הוא בין צפון לדרום, ותתחבר בהגוף, שה"ס ז"א שנקרא גוף, שפירושו ז"ס תחתונות, ולהיות עמו בזוג אחד, והצפון, שהוא קו שמאל דז"א, מקבל אותה תחת ראשה, והדרום, שהוא קו ימין דז"א, מחבק אותה. ז"ש שמאלו תחת לראשי, שמן השמאל שה"ס הארת החכמה שבו, מקבלת ג"ר שנקרא ראש. וימינו תחבקני, ומן הימין, שה"ס חסדים מקבלת הארת ז"ת שלה שנקראות גוף. והעמדנו, ודאי שמטתו שלשלמה, שה"ס המלכות הנקראת מטה (כנ"ל באות ל"ז) היא בין צפון לדרום. שהם חסד וגבורה. וכדי שתתחבר בגוף, שהוא ת"ת, ואז הם כלל אחד שיתברך העולם. למדנו כל האומר תהלה לדוד ג' פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא. והעמדנו, שפירושו הוא, דהיינו שמוזוג תהלה זו, שהיא המלכות, שתמצא, עם ז"א, בכל יום בין צפון לדרום.

(נו) אתי בר נש וכו': בא אדם בבוקר, מקבל עליו עול מלכות שמים באלי התשבחות (דפו"י דף ק"ט ע"ב י' דף ק"כ ע"א)

כדקא יאות. ומאן דמסדר ^ע ומחבר לה בכל יומא כהאי ^פ גוונא, ודאי הוא בן העוה"ב.

(נט) בגין כך האי דגל מחנה אפרים ימה, ואיהו בין צפון לדרום. דרום ראובן מן סטרא חד, דכתיב דגל מחנה ראובן תימנה. צפון דן מסטרא אחרא, דכתיב דגל מחנה דן צפונה. אפרים, בין דא לדא. אשתכח מערב דאיהו אפרים, בין צפון לדרום, כלא כגוונא דלעילא.

(ס) ^ח רזא ליתבי דרומא ^צ אחונא. והכי שדר ^ק לון ^ר אחונא, ^ש מסדרי ^ת בוצינין ברזין קטירין, דבעיתו ליחדא יחודא ^ט בטופסרא דקטרא עלאה, קבילו עליכו עול מלכותא קדישא בכל יומא בקדמיתא, ובדא תעלון ^א בקשורא קדישא דדרום, ואסחרו סטרי עלמא, עד דמתקשרן בקטורא חדא, ובדרום ^ב תקיעו דוכתא, ותמן תשרון.

(סא) ר' אלעזר שאיל לר"ש אבוי, א"ל, סימנא לזווגא דיחודא מגין. א"ל ברי, אע"ג דאוקימנא מלין לכל סטר וסטר, ואתבדרו הכא מלה והכא מלה סימנא דא נקוט בידך, והכי הוא, כעין סחרא דמדבחא, דתנן, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית. א"ל והא לא יכיל עד דמקבל עליה ב"נ עול מלכותא קדישא בקדמיתא, ויהיב עליה עול דא, ואת אמרת דייתי לדרום בקדמיתא.

חלופי גרסאות

ע ל"ג ומחבר. פ מוסיף גוונא דמסדר. צ אחינו; אחר"ט; אחד. ק לי. ר אחוט; אחינו. ש מסטרא; טסטירא. ת דבוצינין; דבוצינין. א בקסורא; בקיסטרא. ב תקיפו.

דרך אמת ^ח סוד זה הוא בין יושבי דרום. ועיין ביאור מאמר זה בפרדס בשער ופרק הנזכר. ^ט בדפוס וציר קשר העליון אשר באצילות.

מסתו שלשלמה בין צפון לדרום

הסולם

מאמר

אחינו, מסדרי המאורות, בסודות הקשרים, דהיינו היחודים, שאתם רוצים ליחד יחוד בסדר של קשר העליון, קבלו עליכם בכל יום עול מלכות הקדושה תחילה, ובזה תעלו עמה בקשר הקדוש של דרום, שהוא חסד, ותסבבו ד' רוחות העולם חו"ג תו"מ, עד שמתקשרים בקשר אחד, ובדרום, תקבעו המקום, ושם תשכנו. דהיינו כעין סבוב המזבח, כמ"ש לפנינו.

מאמר סימנא דיחודא

(סא) ר' אלעזר שאיל וכו': ר"א שאל את ר"ש אביו, אמר לו, סימן לזווג היחוד, כדי שלא נטעה, מאין. אמר לו, בני, אע"פ שהעמדנו דברים לכל צד וצד, ונתפזרו הדברים, דבר כאן, ודבר כאן, סימן זה החזק בידך, וכך הוא, כעין סיבוב המזבח. שלמדנו, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית

לבין תפלת מנחה שה"ט צפון. שתתחבר בזווג הזה בגוף שהוא ז"א, קו האמצעי, כראוי. ומי שמסדר ומחבר המלכות בכל יום באפן הזה, ודאי הוא בן העולם הבא. כלומר שעי' אמרו כל האומר תהלה לדוד בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא (כנ"ל אות נ"ו).

(נט) בגין כך האי וכו': ומשום זה, דגל מחנה אפרים הוא ימה, במערב, והוא בין צפון לדרום, דרום הוא ראובן, הוא מצד אחד, שכתוב, דגל מחנה ראובן תימנה, צפון הוא דן מצד האחר, שכתוב, דגל מחנה דן צפונה. אפרים, בין זה לזה, כי ראובן שהוא דרום, לפניו, ודן, שהוא צפון, לאחוריו, נמצא המערב שהוא אפרים, שהוא בין צפון לדרום, הכל כעין המלכות שלמעלה.

(ס) רזא ליתבי דרומא וכו': סוד זה הוא לאחינו יושבי הדרום. וכך שלחו לנו (דפו"י דף ק"ב ע"א)

(סב) א"ל, כלא הא אמינא לך, ג דהא ובא לו לקרן, ד אמינא בקדמיתא, והא ידעתא ה רוא דקרן, ודא הוא עול מלכותא קדישא. לבתר דרומית מזרחית, דתמן הוא אילנא דחיי. ודא לאזדווגא ליה במזרח דאיהו אבא עלאה. דהא בן מסטרא דאבא קא אתי. ובגין כך, מדרום למזרח, דתוקפא דדרום במזרח הוא, ובעי לאתקשרא כחדא, דרום במזרח.

(סג) ומזרח דאתקשר ו בצפון, בגין דהאי אשלים ז ומלי נחלין ומבויעין, וע"ד מזרחית צפונית, אלין אבא ואמא דלא מתפרשן לעלמין, והא אוקימנא. ומה דאתמר צפונית, דאיהו טמירא עלאה, ומסטר דילה נפיק צפון, ודינין מסטרא דילה מתערין, אע"ג דהיא רחמי וחידו. והא אוקימנא. וכד איהי נפקת, צפון נפקת ביה, דאיהו אתכליל ה ואתקשר בדרום.

(סד) לבתר צפונית מערבית, ט דהא מסטרא דאבא נפיק בן, ומסטרא דאמא נפיקת בת. ובגין כך צפונית מערבית, ודא הוא קרן דקדמיתא, דהשתא אתקשר

חלופי גרסאות

ג ל"ג דהא. ד ל"ג אמינא. ה ל"ג רוא דקרן. ו מוסיף בצפון כד"א וצפונך תמלא בטנך. ז ומטי. ח ואקשיר. ט דהאי.

סימנא דיחודא

הסולם

מאמר

שהוא דעת הנגלה והת"ת, וע"כ צריך ליחד מזרחית צפונית. דהיינו לקשר המזרח בבניה, ואלו מזרח וצפון. הם אבא ואמא שאינם מתפרשים לעולם, כי מזרח הוא דעת דאבא עלאה, שה"ס או"א עלאין. והדעת דאבא עלאה מתדבקת בדעת דאמא עלאה ובקו שמאל המתגלה בה שנקרא צפון (כמ"ש שם). וכבר העמדנו. ומה שנאמר בה, באמא עלאה, צפונית, הוא משום שהיא צפונה העליונה, ומן הצד שלה יוצא הצפון שהוא קו שמאל. כי מצד אבא הצפון נסתר ונעלם (כמ"ש שם) והדינים מתעוררים מן הצד שלה, אע"פ שהיא רחמים ושמחה. וכבר העמדנו. וכשהיא אמא, יוצאת, הצפון יוצא בה, שממנה הצפון מתגלה. כי הוא, אבא, נכלל ונקשר בדרום. והצפון נעלם בו (כמ"ש כל זה היטב בהסולם אות ל"ו).

(סד) לבתר צפונית מערבית וכו': ואח"כ, יבא לקרן צפונית מערבית. כי מצד אבא יוצא הבן, שהוא ת"ת, מזרח, ומצד אמא, שהיא צפון יוצאת הבת, שהיא מלכות, מערב. ומשום זה צפונית מערבית, מצפון שהיא אמא למערב שהיא מלכות. וזו היא קרן שבתחילה, שקרן ה"ס מלכות, שצריך לקבל עליו מקודם כל (כנ"ל באות ס"ב). ועתה היא נקראת בצפון סתם. דהיינו באמא ובקו שמאל, ולאח"כ צריך לקשר

צפונית מערבית, מערבית דרומית. כמ"ש לפנינו. אמר לו, והרי אינו יכול לעשות כלום עד שמקבל אדם עליו עול מלכות הקדושה בתחילה, ונותן על עצמו עול הזה, ואתה אמרת, שיבא לדרום תחילה. שהוא חסד.

(סב) א"ל כלא הא אמינא וכו': אמר לו, הרי אמרתי לך הכל. כי ובא לו לקרן, אמרתי בתחילה, והרי ידעת סוד הקרן, שהוא מלכות, וזה הוא עול מלכות הקדושה. ואח"כ דרומית מזרחית, שיקשר הדרום שהוא חסד, במזרח שהוא ת"ת, קו האמצעי, כי שם במזרח הוא עץ החיים, שהוא ת"ת, וזה לזווג אותו, את הדרום, במזרח, שהוא אבא עלאה, דהיינו חכמה, הנקראת או"א עלאין, כי בן, שהוא ת"ת, מצד אבא בא, ששורש ת"ת הוא בדעת הנעלם של או"א עלאין ומשום זה ייחד מדרום למזרח, כי חיזוקו של דרום במזרח הוא, דהיינו בדעת הנעלם של או"א, שהוא שירותא דמזרח וע"כ צריך שיתקשרו יחד דרום ומזרח (כמ"ש לעיל אות ל"ו בהסולם, ע"ש כל ההמשך).

(סג) ומזרח דאתקשר בצפון וכו': ומזרח המתקשר בצפון, שהוא באמא, שהיא בינה הנקראת ישו"ת שממנה נמשך צפון שהוא קו שמאל, משום שזה, דהיינו בינה, משלים וממלא הנחלים והמבועים של מזרח,

(דפו"י דף ק"ב ע"א)

בצפון סתם. לבתר בעי לקשרא . לה בדרום, דתמן הוא קשורא דכלא, וגופא ביה אשתכח, וע"ד כ מערבית דרומית.

סה) אשתכח האי קרן ג' זמנין, חד לקבלא ליה בר נש בקדמיתא, ולבתר הכי לקשרא מ לה בתרי דרועי, לאתחברא כ בגופא, ולמהוי כלא חד. ודא הוא סדורא דיחודא שלים. וכל סטר וסטר בההוא קשורא דאתחזי ליה, ו לא יחליף סטרא בסטרא אחרא דלא איתחזי ליה, בגין דלא יתענש. מאן דעביד * יחודא דא כדקא חזי כמה דאמינא, זכאה חולקיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי, דהא ידע לסדרא שבחא דמאריה, ויחודא דמאריה, ולא עוד אלא דקב"ה משתבח ביה. עליה כתיב א ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר.

סו) ר' שמעון פתח ט לדוד אליך יי נפשי אשא אלהי בכ בטחתי וגו', מאי קא חמא דוד לסדרא האי שבחא הכי. וכלהו שבחי דאינון באלפא ביתא כלהו שלמין, והאי חסרא דלא אית ביה ו'. ואמאי סדורא דא למנפל על אנפין. סז) אלא ע רוא עלאה הוא, גניז בין חברייא. בשעתא דליליא עאל, פ אילנא תתאה דתלייא ביה מותא פריש ענפוי ומכסיא לכלא. וע"ד אתחשך. וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא, ואקדים בר נש ויהיב ליה פקדונא דנפשיה, ואפקדיה בידיה בפקדונא. ובגין דנטיל לון בפקדונא, תב פקדונא למריה בשעתא דאתי צפרא. כד אתי צפרא ותב לגביה פקדוניה, בעי לברכא ליה לקב"ה, דאיהו מהימנא עלאה.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

א) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. ד) (תהלים כה) לך סו צ"א. י ליה. כ מוסיף מזרחית מערבית. ז תרי. ט ליה. נ לקבלא. ס ולאחלק. ע מוסיף ת"ח רזא. פ מוסיף ושלטא אילנא.

דרך אמת י ולמה סדרה חכמים לומר מזמור לדוד אליך ד' נפשי אשא בנפילת אפים ותירץ אלא ת"ח כו'.

כונת התפלה

הסולם

מאמר

ויחוד אדונו. ולא עוד, אלא שהקב"ה משתבח בו. עליו כתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר.

סו) ר"ש פתח וכו': ר' שמעון פתח, לדוד אליך ה' נפשי אשא אלקי בכ בטחתי וגו'. שואל, מה ראה דוד לסדר שבח זה כך, שכל השבחים שהם בסדר אלף בית כולם שלמים, וזה חסר, שאין בו ו'. ולמה הוא סדר זה, לנפילת אפים.

סז) אלא רוא עלאה וכו': ומשיב אלא סוד עליון הוא גנוז בין החברים. בשעה שנכנס הלילה, אילן התחתון שהמות תלוי בו, שהוא מלכות מצד הדין, פורש ענפיו ומכסה הכל. וע"כ, נעשה חשך, וכל בני העולם טועמים טעם המות. ואדם מקדים עצמו ונותן לו פקדון נפשו, ומפקידה בידו בפקדון. למשך זמן הלילה, שיחזירה לאור הבקר. ומשום שלקח הנפש

לקשר אותה בדרום, שהוא חסד, וקו ימין, ששם הוא קשר הכל, והגוף, שהוא ז"א, נמצא בו, כי ז"א נמשך מאבא כנ"ל, וע"כ הוא נכלל כולו בדרום כמו אבא, והצפון נעלם בו. וע"כ מערבית דרומית.

סה) אשתכח האי קרן וכו': ונמצאת קרן זו הרומזת על מלכות, ג' פעמים, אחד הוא, שהאדם צריך לקבל עליו תחילה (כנ"ל אות ס"ב) והקרן שלאחר כך, הוא לקשר המלכות בב' זרועות, שהם דרום וצפון, ימין ושמאל, להתחבר בגוף, שהוא ת"ת קו האמצעי, ושיהיה הכל אחד. וזה הוא הסדר של יחוד השלם, וכל צד וצד ייחוד בקשר ההוא הראוי לו, ולא יחליף צד בצד אחר שאינו ראוי לו, כדי שלא יענש. מי שעושה יחוד הזה כראוי כמו שאמרתי, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא, להיותו יודע לסדר שבחו של אדונו (דפו"י דף ק"כ ע"א י) דף ק"כ ע"ב)

(סח) לבתר דקם, עאל לבי כנישתא, מעטר בטוטפי. אתכסי בכיסוי דציצית. עאל ומדכי גרמיה בקורבנין בקדמיתא. לבתר קביל עליה עול מלכותא בסדורא דשבחי דדוד, דאינון סדורא דעול מלכותא. ז ובסדורא דשבחא דא, ק אשרא עליה ההוא עול. לבתר סדורא דצלותא ר דמיושב, וצלותא דמעומד, לקשרא לון כחדא.

(סט) ת"ח רזא דמלה, אע"ג דצלותא תלייא במלולא ודבורא דפומא, כלא תלייא בעקרא ט דעובדא בקדמיתא, ולבחר בדבורא ובמלולא דפומא. מאן עובדא, אלא ההוא עובדא דעביד בר נש בקדמיתא, כגוונא דצלותא הוא, ולא יצלי בר נש צלותא, עד דיתחזי עובדא נ בקדמיתא כגוונא דצלותא.

(ע) עובדא דקדמיתא בשעתא דבר נש קאים, ב בעי לדכאה גרמיה בקדמיתא. ולבחר יקבל עליה האי עול, לפרשא על רישיה פרישו דמצוה. לבתר יתקשר קשורא דיחודא דאינון תפלין, ג תפלה של ראש, ושל יד. ולא תקנא לון בקשורא חדא בשמאלא, ועל לבא, כמה דאוקימנא ה שמאלו תחת לראשי וגו'. וכתוב וימיני כחותם על לבך כחותם על זרועך. והא אוקימנא. ודא הוא עובדא בקדמיתא.

(עא) ד לבתר בשעתא דב"נ עאל לבי כנישתא, ה ידכי גרמיה בקדמיתא, בקרבנין, במלולא דפומא. לבתר יקבל עליה האי עול מלכות, לפרשא על ו רישיה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ה) (שיר ב) לעיל אות נו צ"א. ו) (שם ח) ויחי ז וסדורא. ק אשרי ליה. ר ל"ג דמיושב וצלותא דמעומד. ט בעובדא. ת בגויה. א בקדמיתא רלב צ"א. עובדא. ב ל"ג בעי. ג מוסיף מהו תפלין תפלה. ד ל"ג לבתר. ה דכי. ו מוסיף רישיה פרישו דמצוה.

מאמר

הסולם

כוונת התפלה

הנפש בפקדון, חוזר הפקדון לבעלו בשעה שבא הבוקר. וכשבא הבוקר, והפקדון חוזר אליו. צריך לברך את הקב"ה, שהוא נאמן העליון.

(ע) עובדא דקדמיתא בשעתא וכו': המעשה שבתחילה, הוא בשעה שאדם קם משנתו, צריך לטהר עצמו תחילה, דהיינו שיעשה צרכיו, ואח"כ יקבל עליו עול הזה, לפרוש על ראשו פרשות של מצוה. לאח"כ יקשור קשר היחוד, שהם תפלין, תפלה של ראש ותפלה של יד, ולתקן אותם בקשר אחד בשמאל, ועל הלב. כמו שהעמדנו שמאלו תחת לראשי. וכתוב, שימיני כחותם על לבך כחותם על זרועך. דהיינו תפלה של יד, שה"ס המלכות שניתנה על הזרוע כנגד הלב. וכבר העמדנו. וזה הוא המעשה, שצריך לעשות בתחילה.

(עא) לבתר בשעתא דב"נ וכו': לאחר כך, בשעה שאדם נכנס לבית הכנסת, יטהר עצמו

(סח) לבתר דקם עאל וכו': אחר שקם משנתו, נכנס לבית הכנסת, מעטר עצמו בתפלין, ומתכסה בכסוי של ציצית, נכנס ומטהר עצמו תחילה בקרבנות. לאחר כך מקבל עליו עול מלכות בסדר השבחים של דוד, שהם סדר של עול מלכות, ובסדר שבחים זה, הוא משרה עליו עול ההוא. לאחר כך סדר תפלה דמיושב, שהיא כנגד המלכות. וסדר תפלה דמעומד שהוא כנגד ז"א, לקשר אותם, ז"א ומלכות, ביחד.

(סט) ת"ח רזא דמלה וכו': בוא וראה, סוד הדבר, אע"פ שהתפלה תלויה בדבור, ובדבור הפה, הכל תלוי בעיקר בתחילה במעשה, ולאח"כ בדבור, ובדבור הפה. מהו (דפו"י דף ק"ב ע"ב)

בשבחי דוד מלכא. כגוונא דעובדא דפריש על רישיה ז פרישו דמצוה. ולבתר ח צלותא דמיושב, לקבל תפלה של יד. לבתר צלותא דמעומד, דהיא לקבל תפלה דרישא. ודא כגוונא דדא. עובדא כגוונא דדבורא. ודאי בעובדא ומלולא תלייא צלותא.

עב) ואי פגים עובדא, מלולא לא אשכח אתר דשריא ביה, ולא איהו צלותא, ואתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא. ט דבעינן לאחזאה. עובדא, ולמללא מלולא עליה, ודא הוא צלותא שלים. ווי ליה לבר נש דפגים צלותיה, פולחנא דמאריה. עליה כתיב, (ד) כי תבואו לראות פני וגו'. כ גם כי תרבו תפלה אינני שומע, דהא בעובדא ובמלולא תליא מלתא.

עג) ת"ח, כיון דבר נש עביד צלותא ז כגוונא דא, בעובדא ובמלולא, וקשיר קשורא דייחודא, ט אשתכח דעל ידיה מתברכן עלאין ותתאין. כדין בעי ליה לבר נש לאחזאה גרמיה, בתר דסיים צלותא דעמידה, כאלו אתפטר מן עלמא, דהא אתפרש מן אילנא דחיי, וכניש רגליו לגבי ההוא אילנא דמותא, דאהדר ליה פקדוניה. כד"א ח ויאסוף רגליו אל המטה. דהא אודי חטאיו, וצלי עלייהו. השתא בעי לאתכנשא לגבי ההוא אילנא דמותא, ולמנפל, ולימא לגביה אליך יי נפשי אשא. בקדמיתא, * יהיבנא לך בפקדונא, השתא דקשירנא ייחודא, ועבידנא עובדא ומלולא כדקא יאות, ואודינא על חטאי, הא נפשי מסירנא לך לך ודאי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (ישעיה א) בשלח פ צ"ק. ח) (בראשית מט) שמיני ז ל"ג פרישו דמצוה. ח תפלה של יד דאיהו תפלה דמיושב לבתר תפלה דהיא תפלה דמעומד. ט מוסיף ולא עוד אלא דבעינן. י מוסיף עובדא ודאי. כ ל"ג

מן גם עד דהא. ז ודאי ול"ג כגוונא דא. ט ואשתכח.

כונת התפלה

הסולם

מאמר

דבור, וזו היא תפלה שלמה. אי לאדם שפוגם תפלתו עבודת אדונו, עליו כתוב, כי תבואו לראות פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני שומע. כי במעשה ובדבור תלוי הדבר.

עג) ת"ח כיון דבר נש וכו': בוא וראה, כיון שהאדם עשה תפלתו כאפן הזה במעשה ובדבור, וקשר קשר היחוד, נמצא שעליונים ותחתונים מתברכים על ידו. או, אחר שגמר תפלת העמידה, צריך האדם להראות את עצמו, כאלו נפטר מן העולם. שהרי נפרד מן עץ החיים, שהוא ז"א, שה"ס תפלת העמידה, ואסף רגליו אל אותו אילן המות, שהחזיר לו פקדונו, שהחזיר לו נפשו בבקר (כנ"ל אות ס"ז) כש"א ויאסוף רגליו אל המטה. כי כבר התוודה על חטאיו והתפלל עליהם

עצמו תחילה בקרבנות, בדבור הפה. דהיינו שיאמר פרשת הקרבנות. ואח"כ יקבל עליו עול מלכות לפרוש על ראשו, בשבחים של דוד המלך, כעין המעשה של הפרוש על ראשו פרשות של מצוה. שהוא כנגד המעשה דציצית ולאח"כ תפלה דמיושב, שהוא כנגד המעשה של תפלה של יד. דהיינו המלכות. ולאח"כ תפלה דמעומד, שהיא סוד ז"א, שהוא כנגד המעשה של תפילת של ראש. וזה כנגד זה, המעשה צריך להיות כעין הדבור, כי ודאי במעשה ובדבור תלויה התפלה.

עב) ואי פגים עובדא וכו': ואם פוגם המעשה, אין הדבור מוצא מקום לשרות עליו, והוא אינה תפלה, ואדם ההוא נפגם למעלה ולמטה. כי צריכים להראות מעשה ולדבר עליו

דפוי"י דף ק"ב ע"ב * דף קכ"א ע"א

(עד) ויחזי בר נש גרמיה כאילו פטיר מן עלמא, דנפשיה מסיר להאי אתר דמותא, בגין כך לא אית ביה וא"ו, דוא"ו אילנא דחיי הוא, והאי אילנא דמותא הוא. ^נ והא קמ"ל, דרזא דמלה, דאית חובין דלא מתכפרן, עד דאתפטר ^ס בר נש מעלמא, הה"ד ^ט אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון, והאי יהיב גרמיה ודאי למותא, ומסיר נפשיה להאי אתר. לאו בפקדונא כמה בליליא, אלא כמאן דאתפטר מן עלמא ודאי.

(עה) ותקונא דא בעי בכוונא דלבא וכדין קב"ה מרחם עלוי, ומכפר ליה לחוביה. זכאה הוא בר נש דידע למפתי ^ע ליה, ^פ ולמפלח למאריה, ברעותא ובכוונא דלבא. ווי ליה למאן דאתי למפתי ^צ למאריה, בלבא רחיקא, ולא ברעותא. כד"א ^י ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. הוא אומר ^כ אליך יי' נפשי אשא, ולא כל מלוי אלא בלבא רחיקא, הא גרם עליה לאסתלקא מעלמא, עד לא מטון יומי, בזמנא דהאי אילנא אתער בעלמא למעבד דינא.

(עו) ועל דא בעי בר נש לאדבקא נפשיה ורעותיה במאריה, ולא ייתי לגביה ברעותא כדיבא, בגין דכתיב ^ז דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. מאי לא יכון. אלא בשעתא דהוא אתקין גרמיה להאי, ולביה רחיקא מקב"ה, קלא נפיק ואמר, לא יכון לנגד עיני. ^ק האי בעי לאתקנא גרמיה, לא יכון, לא בעינא דיתתקן. כ"ש אי אתי ליחדא שמא קדישא, ולא מיחד ליה כדקא יאות.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ט) (ישעיה כב) תזריע יז צ"ש. ^י (תהלים עח) בא ו צ"ת. ^כ (שם כה) לעיל אות סו צ"ד. ^ז (תהלים קא) ב"א רטו צ"ב.

^נ מאי קמ"ל רזא דמלה. ^ס ל"ג בר נש. ^ע לה. ^פ ל"ג ולמסלת. ^צ ליה. ^ק מוסיף אמאי האי; אמאי בעי הכא לאתקנא.

מאמר

הסולם

כוונת התפלה

לאותו מקום, למלכות, לא בפקדון כמו בלילה, אלא כמי שנפטר מן העולם ודאי.

(עה) ותקונא דא בעי וכו': ותקון זה צריך להיות בכוונת הלב, ואז הקב"ה מרחם עליו ומכפר עונותיו. אשרי האדם היודע לפתות ולעבוד אדונו ברצון וכוונת הלב. אי לו למי שבא לפתות רבונו בלב רחוק ולא ברצון. כש"א ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. הוא אומר, אליך ה' נפשי אשא, וכל דבריו אינם אלא בלב רחוק. וזה גורם לו להסתלק מן העולם לפני זמנו. בזמן שאליו הזה מתעורר בעולם לעשות דין.

(עו) ועל דא בעי וכו': וע"כ צריך האדם להדביק נפשו ורצונו באדונו, ולא יבא אליו ברצון שקר. משום שכתוב, דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. מהו לא יכון. ומשיב, אלא בשעה שמתקן עצמו לזה, למסירת נפש בנפילת אפים

עליהם, עתה צריך להיות נאסף אל אותו אילן המות, ולפול על פניו, ויאמר אליו, אליך ה' נפשי אשא. בתחילה כשהלכתי לישון, נתתי לך הנפש בפקדון, עתה שקשרתי היחוד, ועשיתי המעשה והדבור כראוי, והתודיתי על חטאי, הרי נפשי מסורה לך ודאי. כלומר שיקבל עליו מסירות נפשו.

(עד) ויחזי בר נש וכו': ויראה אדם את עצמו באלו נפטר מן העולם, כי מסר נפשו למקום שהוא של מות. משום זה אין ו' בסדר א"ב של אליך ה' נפשי אשא, כי ו' הוא עץ החיים. דהיינו ז"א שה"ס ו' דהויה, וזה, שמסר לו נפשו הוא אילן המות, דהיינו מלכות. וזה שמלמדנו, כי סוד הדבר הוא, שיש עונות שאינם מתכפרים עד שאדם נפטר מן העולם. ז"ש אם יכופר לכם העון הזה עד תמותון וע"כ נותן זה את עצמו ודאי למיתה ומסר נפשו (דפו"י דף קכ"א ע"א)

עז) זכאה חולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, עליהו כתיב
 (ט) ובאו וראו את כבודי וגו'. וכתיב, (ז) אך צדיקים יודו לשמך וגו'. אתא ר' אלעזר
 ונשיק ידיו. אמר, אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע מלין אלין דיי. אמר
 ר' יהודה, זכאה חולקנא, וזכאה חולקהון דישראל, דאינון מתדבקין בקב"ה,
 דכתיב (ט) ואתם הדבקים וגו'. (ט) ועמך כלם צדיקים וגו'. בילא"ו יילא"ו.

מסורת הזהר

(ח) (ישעיה טו). (ז) (תהלים קמ) ב"ב רכח צ"ה. (ט) (דברים ד). ב"ב קו צ"א. (ע) (ישעיה ט) ב"א רח צד.

מאמר	הסולם	כוונת התפלה
אפים, ולבו רחוק מהקב"ה, יוצא קול ואומר לא יכון לנגד עיני. זה רוצה לתקן את עצמו, לא יכון, איני רוצה שיתקן. כל שכן אם בא ליחד השם הקדוש, ואינו מיחדו כראוי. עז) זכאה חולקהון וכו': אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. עליהם כתוב, ובאו וראו את כבודי וגו'. וכתוב, אך (דס"י דף קכ"א ע"א)	צדיקים יודו לשמך וגו'. בא ר' אלעזר ונשיק ידיו. אמר אם לא באתי לעולם אלא לשמוע דברים אלו די. א"ר יהודה, אשרי חלקנו ואשרי חלקם של ישראל, שהם מתדבקים בהקב"ה, שכתוב, ואתם הדבקים וגו'. ועמך כולם צדיקים וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלך ה' לעולם אמן ואמן.	

חסל פרשת במדבר